ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5143 | 1902 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 31/13 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1903 | ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ | 14 ՇԱՎՎԱԼ 1320 | ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5143

درعلیه ده غلطه ده آره‌ولك ❊ غزته‌سی اداره‌خانه‌سی

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ.
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆրք.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստային փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի Խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ 20

ՕՐԱՑՈՅՑԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան տեղեկագիրը,— որուն հրատարակութիւնը հանրային գնահատման նոր առիթ մը եղաւ այդ յարգելի մարմնոյն գործունէութեան, անգամ մըն ալ ցոյց տալով թէ անիկա որքա՛ն խղճմտօրէն կը յարգէ համարատուութեան սկզբունքը,— մէկէ աւելի տարիներու նիւթեր կը պարունակէ:

Առնենք այս անգամ Օրացոյցին հրատարակման ձեռնարկութիւնը որ իրրեւ զուտ տպարանական գործ մը՝ ուղղապէս չի պատշաճիր հոգաբարձութեան բժիշկ, սեղանաւոր եւ վաճառական անդամներուն ձեռնհասութեանը: Եւ սակայն, ասոր հակառակ, կարծուածէն աւելի շահաբեր եղած է: Տեղեկագրին կից հաշուեցոյցն կը տեսնենք, արդարեւ, որ 1901 տարւոյ պարզ Օրացոյցէն գոյացած ընդհանուր հասոյթն է 55,874¾ ղրշ. եւ Ընդարձակինը՝ 40,362 ղրշ.: Ծախքը եղած ըլլալով 22,954 եւ 18384¾ ղրշ., առաջինը զուտ հասոյթ թողուցած է 32,920¾ ղրշ. եւ երկրորդը՝ 21,977 ղրշ., համագումար 500 ոսկիէ աւելի:

Տեղն է հարցնելու թէ մեր մէջ ո՞ր գիրք, ո՞ր հրատարակչական ձեռնարկութիւն (լրագիրները մէջը չըլլալով) տարեկան այսչափ եկամուտ մը կ'ապահովէ: Թերեւս «Մայրենի Լեզու»ի դասագիրքը միայն գերազանցած ըլլայ սոյն գումարը, այն ալ հեռաւոր թուականի մը, երբ կրթական միակ մարմնի մը սեպհականութիւնն էր, եւ հանդիպողը չէր շահագործեր այդ դասագիրքը կամ անոր անունը: Անկէ անմիջապէս ետքը կու գայ Օրացոյցը: Պարզին համար կարելի է ըսել թէ ժողովուրդին ամէն դասակարգերուն հաւասարապէս պիտանի ու անհրաժեշտ գրքոյկ մը, տետրակիկ մըն է անիկայ, որուն մէկ ղրշ.ի դիւրամատչելի գինը ոչ նուազ կը նպաստէ անոր քանի մը տասնեակ հազար օրինակներ վաճառուելուն: Ընդարձակը, որուն գինը եղած է միշտ 10 ղրշ., այս սահմանին մէջ չէ, բայց նորէն 5000 օրինակի սպառում մը կ'ունենայ, միջին հաշուով: Անիկայ գիրք մըն է պարզապէս, անցեալ տարուանը մանաւանդ որ՝ համայնագիտարանի մը ծրագրով պատրաստուած ըլլալու առաւելութիւնը ունէր՝ հակառակ իր մասին հրատարակուած քննադատականներուն որոնք այս կերպ ափ յտիոյ պատրաստուած ու արագ կերպով տպուած գործերէ անխուսափելի եղող սխալներու, վրիպակներու առատութիւն մը կը գտնեն իրենց առջեւ, մանրակրկիտ խուզարկութեամբ: Ոչ ոք կը գանգատի արդէն կամ դատեցաւ այդ քննադատութիւններէն, նոյն իսկ Հոգաբարձութիւնը, որ առաջին փափաքողն է իր անունով հրապարակ եւած գործի մը հնար եղածին չափ անսխալ ու կատարելագործեալ ըլլալուն: Դալով Տոքթ. Տաղաւարեանի,— 1902ի Տարեցոյցը երկասիրողին,— եղած քննադատութեանց հիմնաւոր ու լուրջ կէտերէն առաջին օգտուողը ինք եղած պիտի ըլլար անշուշտ,— իրրեւ բանասէր մը որուն համակ կեանքը ու աշխատութիւնը գրչի նուիրուած է՝ որքան բժշկութեան,— եթէ ինք ոտանձնած ըլլար նաեւ այս տարուան Ընդարձակ Օրացոյցին պատրաստութեան հոգը:

1902ի Ընդարձակ Օրացոյցը հանրագիտարան մը ըլլալու կը ձգտէր — կ'ըսէի: Ներկայ տարուանը, կը տարբերի իր ուղղութեամբը, որ է «Բազմակողմանի աղիւսակ մը ըլլալ, սովորական գիտցուած բաներուն փոփոխութիւնները ցոյց տուող, որոնք հաստատուն կերպով միտք չեն պահուիր եւ հարկ է որ պէտք եղած պահուն ձեռքի տակ պատրաստ գտնուին»: Սոյն սահմանին մէջ պարփակուող ծանօթութիւններ ամփոփած էր միեւնոյն պողոտայէն, իրենց առաջին ժամադրութեան նախորդ օրը: Անկէ ի վեր տարի մը չէր անցած: Ժամանակը ո՞րքան արագ է, եւ իր հետ երջանկութեան ո՞րքան հաւանականութիւններ կը քաշէ կը տանի: Անտարակոյս տխուր բան էր մեռնիլ այդ գիշեր, բայց ոչ նոյնքան տխուր հիմա. ասով հանդերձ՝ կը խոստովանէր թէ այսօրուան տխրութիւնը երբեմնի տխրութենէն աւելի աղէկ էր: Ալ եւս չպիտի գործէր երբեմնի պէս: Իր խղճի խայթը մաքրած էր զինքը՝ չարչարելով հանդերձ: Հետեւաբար՝ աղնուացման աղբիւր մը կայ վշտին մէջ: Բայց ի՞նչ օգուտ ունի այս աղնուութիւնը, քանի որ կը ծառայէ ցոյց տալու թէ ի՞նչ մեղապարտ կերպով գործած ենք մեր կարողութիւնները:—Մաւլէնի չուկային առջեւէն անցաւ ու դաղջ օդին մէջ ծծեց փունջերու եւ տունկերու բոյրը: Ցիշեց թէ առջի ձմեռ մանուշակ կը տանէր իր սիրուհիին: Ամէն անգամուն՝ տարած մանուշակներէն մէկը կը դնէր Էլէնի նախասիրած գիրքերու թերթերուն միջեւ: Բայց այդ գրքերէն մէկը լեցուած էր այս դողտր նըշխարներով. օրին մէկը՝ այդ գիրքը փոխ տուած էր Էլէնի եւ անոր առաջին երեսին վրայ իր ձեռքով գրած էր հետեւեալը. «լաւ պահել իմ փոքր ծաղիկներս...» Սիրային հոգածութեան մանկական ու պաշտելի նշան մը՝ զոր ցոյց կու տար իրենց սիրային վէպին ամենափոքր մանրամասնութեանց մէջ իսկ: Այն բուռն սէրը՝ զոր ինք Արման ներշնչած էր Էլէնի, ի՞նչ ըրած էր զայն, եթէ ոչ կորստեան միջոց մը... Վերջապէս Ալիքբէի տան առջեւ կը գտնուէր: Հընչեցուց դրան զանգակը, եւ հաղիւ թէ նեղ բակին մէջ մտած, զուարթ ձայն մը գոչեց. «պարոն տը Բէրն... պարոն տը Բէրն...» եւ փոքրիկն Շաղէլ, որ կը պատրաստուէր դուրս ելլելու իր սպասուհիին հետ, Արման՝ իր վաղեմ ուրախութիւն պատճառելու համար անոր: Տղուն այս ընդունելութիւնը կրկնապատկեց Արմանի վերադարձին մելամաղձութիւնը: Արման տառապանք զգաց՝ գորովի շող մը նշմարելով աչքերուն մէջ տղուն եւ իր խաբած ամուսնին այն կնոջ՝ զոր չարչարած էր: Արման հարցուց.

—«Հայրդ տո՞ւն է:»

—Դուրս ելած է, «պատասխանեց Հանրի. «բայց մայրս հոս է: Ձեր ճամբորդութեան միջոցին բաւական հիւանդացաւ...»

—«Հիմա՞...»

—«Աւելի լաւ է,» յարեց տղեկը... Արդէն իսկ սպասուհին կը քաշէր կը տանէր Հանրին, եւ Արման դաւթակ կը մըտնէր ու փայտէ սանդուխէն վեր կը բարձրանար, որ կարմիր գորգերով ծածկուած՝ Էլէնի սրահը կը տանէր: Իրերու երեւոյթը բնաւ չէր փոխուած, այս իրերուն՝ որոնք ականատես եղած էին իր կողմէ անփութօրէն յղացուած ու գործուած սիրային ոճրին, որուն ահռելի քաւութեան ենթարկուած էր երկու ամիսէ ի վեր: Իր քայլերը որքա՛ն թեթեւ եղած էին, երբ իր մանկութեան բարեկամին տան սանդուխին դուխին ցած աստիճանները կը բարձրանար, անպատուելու համար այդ բարեկամը: Մեր քայլերը ո՞ւր կ'առաջնորդեն մեզ, առանց մեր գիտութեան: Այն սրահը մտաւ, ուր Արման այնքա՛ն համբոյրներ տուած էր իր սիրուհիին, գողի մը պէս՝ երբ տունին տէրը դուրս ելլէր: Ինչո՞ւ համար իր զգայականութեան տկար տեղը այնքան անգթօրէն կ'արիւնէր հիմա: Ծառան իր անունը տուած էր՝ դուռը բանալով: Էլէն, որ պատուհանին մօտ նստած կ'աշխատէր, գլուխը վեր առաւ՝ ծունդերուն վրայ դնելով իր գործը: Արման դիտեց որ Էլէնի դէմքը աւելի նիհարցած էր այն օրէն ի վեր՝ երբ վերջին տեսակցութիւնը ունեցած էին իրարու հետ. մանկամարդ կնոջ դիմագիծերը կ'այլայլէին, իբր թէ անհանգստութիւն մը զգար այդ պահուն: Մէկ ակնարկով նշմարեց վշտին առաջ բերած աւերումը Էլէնի դէմքին վրայ. աչքերը փոսացած էին, բերանը ետ քաշուած, թուշը բարակցած էր, եւ մանրամասնութիւն մը՝ որ ամէնէն աւելի յուզեց Արմանը, նախորդ տարուան գորշ չրջազգեստը ծալքեր կ'առնէր Էլէնի ուսերուն վրայ, ինչ որ կը յայտնէր այդ խեղճ մարմնոյն խաթարումը: Էլէն խոսք մը չըրաւ, եւ Արման ալ վայրկեան մը չցացաւ բերանը: Մեքենաբար, աչքերով փնտռեց այն ցած թիկնաթոռը, զոր մանկամարդ կնոջ քով կը թաւալէր երբեմն, աւելի լաւ խօսակցելու համար անոր հետ: Այս թիկնաթոռը, ինչպէս նաեւ երկայն բազկաթոռը անհետացած էին, որոնք առաջ վառարանին անկիւնը դրուած էին կողմնակի: Այնքան մտերմական իրիկուններ անցուցած էին ինք եւ Էլէն, այս վերջինը երկայն բազկաթոռին վրայ նըստած, Արման թիկնաթոռին վրայ... Անտարակոյս այդ սիրային տեսարանները մոռնալու համար էր որ լքուած կինը վերցնել տուած էր իր սենեակին այդ կաբասները:— Եթէ Արման գիտնար այդ փոփոխման ճշմարիտ պատճառը:

(Շարունակելի)

ՀԱՅ ԱՂՋԿԱՆ ՄԸ ԿԱՐԾԻՔԸ ՆԱՐՄԱՇԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

Վերջապէս ալ չենք կրնար հանդուրժել. որոշած ենք որ ամէն բանի պիտի խառնուինք, նոյն իսկ երիկ մարդոց անձնական գործերուն, դուրս ելլելով մեզի սեպհական եղող անձուկ սահմաններէն:

Միայն բանաստեղծութեամբ, գրականութեամբ, գեղարուեստով զբաղիլը մեր փառասիրութիւնն չի հանդարտեցներ. ասոնք արդէն բաւական ժամանակէ մը ի վեր իւրացուցած ու ծալլելով մէկ կողմ դրած ենք: Ընտանեկան դաստիարակութեան վրայ ճառեր գրելէ ետք՝ ոտքով գլխով գիտութեան մէջ մտած ենք, բնաւ կարեւորութիւն չտալով այն զգուշական կոչերուն թէ մեղք կ'ընենք երկայն մաղերնիս անփութօրէն հոսանքին մէջ ձգելով:

Հաստատուած է որ, մտաւորական ամէն ասպարէզի մէջ հաւասար մակարդակի վրայ կ'ընթանանք այր մարդերուն հետ, եթէ ոչ քանակով գէթ որակով. գալով արուեստական ճիւղերու մասնաւորին, զոր երիկ մարդիկ կը կարծեն ունենալ՝ մեզի համար ալ ծայրը ձգուած է արդէն. նկարիչներ, երաժիշտներ, բժիշկներ, փաստաբաններ եւն. մեծ թիւ մը կը կաղմեն օտար երկիրներու մէջ. վերջապէս անոնք ալ մեր քոյրերը չեն միթէ, անոնցմով մենք ալ պարծենալու իրաւունք չունի՞նք: Իգական զգացումներն ալ իրենց թոն ու բոնը ունենալու վրայ են: Մեզի համար ալ ամէն բան փոփոխական է եւ իր ուրոյն հաճոյքը ունի, ճիշդ երիկ մարդոց պէս. մենք ալ չատ անգամ միեւնոյն անձը սիրելէ կը ձանձրանանք, փափաքելով ուրիշ աւելի հաճելիի մը սրտին մէջ ծաղկած տեսնել մեզ, ծաղիկ որ իր սիրած թաղարին մէջ կը բուսնի: Մեզ մի՛ մեղադրէք. մենք ասիկա այրերէն սորված ենք, վերջին տասնամեակ մը՝ զոր անշուշտ կը քամարենք ամէն կերպով, եթէ այդպէս ընել ստիպուած չըլլանք:

Այսու հանդերձ երկու նախասիրութիւն ունինք զոր յաւիտեան պիտի պաշտենք, անոր համար որ մեր անիրաւուած արժանապատուութեան դնահատուած զգացումներուն, ուրիշի հետ փոխանակուած գեղեցկութեան հանդէպ անոնք սիսիփիի դերը կը կատարեն եւ սիրոյ վերակենդանացումը կ'աւետեն մեզի:

Զաւակ եւ Կրօնք:

Բոլոր քոյրերուս եւ սեռակիցներուս համոզումն է որ կը պատկերացնեմ: Զաւակի համար խիղճ չենք դներ. մանչ կամ աղջիկ մեր հոգեհատորներն են անոնք. հաւասար աչքով, հաւասար իրաւունքով զանոնք կը պաշտենք, որովհետեւ չսիրուած էրկան մը հակակշիռներն են անոնք. մեր ապագայ բոլոր հոգեյոյզներուն մարմնացած իրականութիւնները, կոթողները՝ որոնց ի՞նչ տեսակ պատուանդան ընծայելու ջանքին մէջ գրեթէ չուսարած, ի վերջոյ զանոնք սրտերնուս վրայ կը սեղմենք ուժեղ կերպով, անոնց հետ նոյնանալու ըղձանքով արբշիռ ու զգայազրկ: Ինչեր չենք յօրներ անոնց որդւոյն քով ծունկի եկած, մեր անձնուիրութիւնը ապացուցանելու համար. ի՞նչ տեսակ բանաստեղծութիւններ, դիւցազներգութիւններ չենք ստեղծած, փափկասիւռ եւ խանդավառ նրբութիւններով պէնելով այդ քերթուածները, եւ անոնց ամենափոքր անհանգստութիւններուն ու ճիչին դիմաց համակրաբուժ ներկայացնելով մեր կաթը, չվստահելով արուեստական ձեռքերու, քաշել հանելով մեր կուրծքին կենսական ուժերը, այդ նոնօշ հոգեակներուն կանքը պատրաստելու համար:

Երկրորդ նախասիրութիւնիս կրօնքն է. եւ կրօնքին մէջ ալ միմիայն Տիրամօր յիշատակն է որ ամէնէն աւելի համակրութիւնիս գրաւած է:

Մեր ցաւերուն եւ վիշտերուն ու հոգը դրած անուշիկ շաւակներուն համար իրրեւ միակ բարեխօս՝ Աստուածամօր անձը կը ճանչնանք: Ձկայ կին մը, աղջիկ մը որ լուին սէր մը չտածէ Տիրամօր մասին, օրօրելով չդիտէ անոր լուսարձակ, դերազանցապէս անուշ ու կարեկից դէմքը. եւ ինքն ալ փոխադարձաբար՝ իրեն մօտեցող ամէն կնոջ իր կենսատու ձեռքը չերկարէ, յուսատու ակնարկ մը զայն չողոքէ, իր բարի ու հանդարտ կեցուածքովը զինքը չսրտապնդէ, չքաջալերէ, եւ անառակ էրիկ մը դարձի չբերէ:

* * *

Յօդուածիս սկիզբը ըսի որ մենք ալ ամէն գործի մէջ խառնուելու անդիմադրելի փափաքներ ունինք: Կիները այրերէն աւելի արդարասէր ըլլալով, անիրաւութեանց դէմ վշտանալը մեր հոգեկան տրամադրութեանց շատ լաւ կը յարմարի. տըկար մը եւ անիրաւուած մը պաշտպանել մենք ալ մեր կողմէն պարտք մը կը սեպենք:

Ուստի աղջիկ մը ըլլալով հանդերձ, կ'ուզեմ այս առաջին յօդուածս կրօնական դատափետումի մը դէմ գրել:

Արմաշական վարդապետները կը քարկոծուին. իմ կարծիքովս՝ այս քարկոծումները արդարացի գանգատներէ զատ ամէն անձնական ու նպատակաւոր դիտաւորութիւններու պէտք է վերագրել:

Կը տեսնէ՞ք թէ ո՛րքան յստակ կերպով կը պաշտպանեմ ես այս դատը զոր ուրիշներ քօղածածուկ դրութեամբ կը վարեն:

Ամենքնիդ ալ հիմա պիտի զարմանաք թէ ուրկէ ո՛ւր աղջիկ մը իրրեւ անկողպաշտպան՝ կ'ուզէ դեր կատարել եկեղեցականներու վերաբերեալ խնդիրներու մէջ: Բայց միթէ ներկայ պարագային մէջ ամէնէն աւելի գործին խառնուողները աշխարհականները չե՞ղան. եւ քիչ մը վերը ձեզի չըսի՞ թէ մենք ալ կուզենք ըսել ամէն ինչ որ կը մտածենք ու կը զգանք: Եւ յետոյ աղմուկի պատճառ տուող վարդապետները իրենց դէմ իրրեւ ընդդիմադիր կղերականները չեն որ կը գտնեն. անոնց ճակատագրերը բոլորն ալ անսուրբ դասակարգին կը վերաբերին: Զեմ գիտեր թէ Բինկանի Տէր Վարդան քահանան արթո՞ւն թէ քուն է այս պահուս:

Ի՞նչ է այս հակառակութեան խնդիրը:

Հիմա չորս պտի մէջ գտնուելու էինք, որպէս զի տեսնէիք թէ ի՞նչպէս պիտի բացատրի բոլոր զգացումներս զոր ունիմ այս խնդիրներու մասին:

Ես ալ կը զարմանամ թէ ի՞նչպէս փափաք մը ունեցայ կրօնական բանակռիւի մը համար գրիչ բռնել, աղջիկ ըլլալով եւ այն ալ... առաջին անգամ:

Ի՞նչ մեղքս պահեմ, անոնք որ գրականութեան մէջ նեղուած են անիրաւքննադատներու կողմէն, զանոնք պաշտպանելու անմեղ ըղձանքը ունեցած եմ, նոյն իսկ գորովս՝ որ էապէս իգական ըլալէ զատ ուրիշ բան չի կրնար ըլլալ:

Մուշեղ վարդապետ «Բնապաշտ քարոզ» մը կը գրէ. անանկ բան չըլլար, փոթորիկ մըն է կը փրթի: Որո՞նց կողմէ: Նոյն ինքն աշխարհականներուն կողմէ: Ժամանակին, կը պատմեն, երբ աշխարհականները կրօնական սկզբունքներ դատափետէին, ամէն տեղ անէծք ու նզովք սրսկող կղերական թշնամիներու դէմ կը գանէին ինքզինքին: Հիմա ճիշդ ասոր հակառակն է, աշխարհականներն են որ կղերականներուն դէմ կը զինուին միեւնոյն ամբաստանութեամբ:

Անդին կրօնական ժողովի անագին սրահ մը ունինք՝ որ հոս հոն ցրուած պատկառելի բարձրաստիճան կրօնական պետերու օժանդակութեամբ արգոսեան կորովարիր աչքերով կը հսկեն կամ ոչ եւ որ իրենց իրաւասութեան սահմանին մէջ չեն նկատեր յիշեալ խնդիրները դատելու եւ հեղինակները հերետիկոսութեան ճամբէն ետ դարձնելու պարագան. մինչդեռ ուրիշ գեսնի մը վրայ՝ խմբագրատուներու մէջ խառնիճաղանճ գաղափարներու իրարանցումի մը ու կը-ղօնքի հսկայ կոթողին սիւն ու թիկունք ըլլալու փութկոտութեան մէջ՝ զիրար կը կոխտեն: Օրը օրին չանթեր կը թափեն վեղարաւորներու գլխուն՝ որոնց բրգաձեւ գլխարկներուն վրայ ոչ մէկ բան նիստ կ'առնէ:

Ի՞նչ ծիծաղելի հրմշտուք մըն է սա որ խմբագիրներու կողմէ տեղի կ'ունենայ, մինչ կղերականները անդին իրենց անտարբերութեան քունը կը քաշեն:

Ամէն մարդ իր խելքին եկածը կը փչէ: Կամ յանցաւոր են սա Արմաշականները եւ կամ անմեղ. մէկը կամ միւսը: Բայց խնդիր է թէ այսպեսի համարուող այդ կրօնական գրուած քները դատելն ու քննելը մէկ քանի տգէտ աշխարհականներու գո՞րծ է:

Կը կարծե՞նք որ լաւ բան մը ըրած կ'ըլլանք այդ ուսեալ վարդապետներուն իւրաքանչիւրին վրայ մէյ մէկ տեսակ մուր քսելով, եւ զիրենք վարկաղուրկ ընելու ջանքին մէջ ջատուկ պառաւներուն չե՞նք նմաներ, որոնք իրենց բան գործ ըրած են մաքուր աղջիկներու պատիւին հետ խաղալ, ճակատագիրներ վճռուել՝ մէկը իրրեւ չսեպող, միւսը համբակասս, ուրիշ մը մանչերու շատ նայող ամբաստանելով:

Մեր գրողները բոլորովին տարբեր թիրեր մըն են դարձեր սա վերջի ժամանակներուն: Գանի մը օրուան մէջ եւ քանի մը օրուան համար հրապարակ ելլող անուններ, խելքէ միտքէ վեր քննադատականներ կը ցրուեն հոս հոն, կին գրողներ ու երիտասարդ վարդապետներ՝ կը դատափետուին, արժանիքներ կ'ուրացուին, գրականութեան «դեղին վանդ»ը կարծես՝ զոր ամէն գրող կը զգայ նորութիւններու հանդէպ:

Շատ լաւ գիտեմ որ այս առաջին յօդուածս մեծ ատելութիւն պիտի ժողուէ շուրջս: Այսպէս չեղա՞ւ միւս քրոջս՝ Օր. Մառի Յովհաննէսեանի մասին, որուն հետ եմ բոլոր սրտով:

Վերջապէս ի՞նչ կ'ուզուի սա նորաբոյս վարդապետներէն: Ի՞նչ եղած է իրենց մղեքը. լաւ կը դրեն, լաւ կը քարոզեն, գեղեցիկ ու ճշմարիտ գաղափարներ կը պարզեն: Կրօնքը իր մարդկութեան, իր սրբութեան մէջ տեսնելու փափաքը յայտնած ըլլալնուն մէջ ի՞նչ անպատեհ սպառնալիք մըն է որ կը գուշակուի:

Ժամանակ մը կը դանգատէինք որ գիտուն, բանիրուն կրօնականներ չունինք, հիմա որ ունեցանք՝ մաղձ ու թոյն եղանք, դաժան աչքերով նայիլ սկսանք անոնց եւ Արմաշէն պաղիլ կը փորձենք, չնայելով որ հոն միտքն է որ կը կաղամուի մտքի քննական մեթոտին վրայ, բանասիրութիւնն է որ ծնունդ կ'առնէ բաղդատական ուսումնասիրութեան ծոցէն եւ պատմութիւնն է որ կ'ամբողջացուի փիլիսոփայութեան հիմերուն վրայ:

Հետեւապէս ի՞նչ կը սպասուէր այս զարգացեալ վարդապետներէն: Զգրե՞ն, խօսի՞ն, չուսումնասիրե՞ն, չհետեւցնե՞ն: Հետեւցնելը միթէ ուրացո՞ւմ կը նշանակէ, ուսումնասիրելը չհաւատա՞լ, եւ քննելը չհաւնիլ կ'ենթադրէ:

Կամ այն է որ բարձրագոյն կրօնական հաստատութիւն մը պէտք չէ պահել եւ կամ հոն պատրաստուողներուն վրայ խոժոռ աչք պէտք չէ պտցնել, մէկը կամ միւսը:

Ասով հանդերձ՝ ներկայ հեւապնդումը այնպիսի աղբիւրներէ ծնունդ կ'առնէ որ ոչ–Արմաշեան կղերականներու ձեռքի տակէ տեղի ունեցած թակարդն ու քաջալերանքը կը տեսնուի:

Հոս տրամաբանութիւնը աւելի պերճ կերպով կրնայ խօսիլ քան ինծի պէս սանակ խնդիրներէ բոլորովին հեռու աղջիկ մը:

Ուստի ամենքնիդ ալ հանդարտ կեցէք, ոչ մենք մեր Թեմիթիզմովը այրերուն «դեղին վանդ»ը կրնանք սեւցուիլ եւ ոչ ալ Արմաշականները ոչ–Արմաշեան կղերականներուն փորձանք մը կրնան համարուիլ:

Ես, իբրեւ քիչ շատ դպրոցի երես տեսած աղջիկ, այս նորերը միշտ ախորժով կը կարդամ եւ հաճոյքով եկեղեցիին մէջ մանիկ կ'ըսեմ զիրենք, բոլորովին տարբեր այն հիներէն՝ որոնք «համեստափայլ տիկիններ եւ նազկամեմ օրիորդներ» սկզբնաւորութեան մէջ կը դնեն իրենց ամբողջ բեմբասցութիւնը:

Գաւրգիւղ. ՕՐ. ԷԼԻԶ ԱՂԷԿՈՒԿԵԱՆ

ՆԱՄԱԿ ՊԱՂՏԱՏԷՆ

ԱՌԱՋՆՈՐԴԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի)

ՊԱՂՏԱՏ, 21 Նոյեմ.

Ինչպէս մեր ամէն հայ խաւերուն մէջ Առաջնորդի մը ներկայութիւնը անհրաժեշտ համարուած է, բնականաբար նոյնը պիտի ըլլար Պաղատի Հայերուն համար: Երբ հանգուցեալ Արիստակէս եպիսկոպոս Թերձակեան վախճանեցաւ, տեղւոյս Հայերը՝ առանց ժամանակ վատնելու՝ յարմարագոյն յայնորդ մը որոնելու ձեռնարկեցին եւ խնդիրը պարբերական դիմումներով Պատրիարքարանի ներկայացուցին, որ վերջապէս Պաղատացիներու առաջնորդասէր զգացումներուն գոհացում տալու համար՝ ընտրութիւն կատարել տուաւ: Առհասարակ մեր փափկասէր եկեղեցականները հանգիստ ու մեկուսի անկիւններ եւ օգասուն ու գեղաղուարճ պաշտօնավայրեր կ'որոնեն: Աչոտ Սրբազան ալ կարգ մը պատուակալի առաջարկներով Պաղատի պաշտօնավարութենէն փախուստ տուաւ՝ մերժելով Տիգրիսի հալիչ ափանց տեսարանները եւ այնքան մեղրանոյշ արմաւները:

Սակայն այդ մերժումը չպիտի արդիւէր առաջնորդական պէտքին հանդէպ մեր ունեցած փափաքը. վեղարաւոր մը ունենալու մարմաջէն այնքան սաստիկ բռնուած էր: Պաղատացիք թեմական այնքան բարդ խնդիրներ ունին որ ինքնաբերաբար կարգի դնելու անկարող կը զգան ինքզինքին: Թերեւս Պատրիարքարանի ուշադրութենէն չէր վրիպած խնդիրը եւ Պաղատացիներու անհրաժեշտ պէտքին գոհացում տալու համար՝ ինքն իր կողմէ առիթ կը փնտռէր, սակայն մեր ջղոտ աղաները այնքան անհամբեր ու իրենց փափաքին իրագործման համար ա՛նքան խուճապող ըլլալուն՝ ինքնաբերաբար սկսան խնդիրը յուզել ու հետապնդել, օր մը առաջ լուծելու համար. վերջապէս լուծեցին Կարդեան հանգոյցը:

Պաղատացիներու այս առաջնորդական խնդրին համար ըրած իրարանցումը արձագանգ կուտայ մինչեւ Դամասկոս՝ Գաբրիէլ վարդապետ Անուշեանի ականջին, որ առիթն եկած հասած տեսնելով կը դիմէ հոս՝ իր մէկ բարեկամին, որ պատիւ ունեցած է ժամանակ մը հեռագրական պաշտօն վարել Դամասկոսի մէջ եւ Անուշեանի մտերմութիւնը վայելել: Այս վերջինը՝ աղերսանօք կը խնդրէ Պաղատցի առաջնորդութիւնը: Վերջապէս մեր մարդուկը կը միջամտէ: Թաղականները վարժարանի մտնելս մը ընտրելու չափ չրջահայեցութիւն ցոյց չտալով՝ հաւանութիւն կուտան Անուշեանի առաջնորդութեան: այս որոշումը հետեւեալ օրը սրճարանին մէջ վերջնական լուծումը կը ստանայ: Խնդիրը այսպէս վերջ կը գտնէ եւ Պաղատացին ակնապիշ անհամբերութեամբ մը Առաջնորդ Հօր գալստեան կը սպասէ:

Նախընթաց ապրիլի առաջին կիսուն վերջերը՝ երբ տեղս հասաւ Առաջնորդը, հասարակութիւնը փառաւոր կերպով ընդունեց զայն: Ժամանելէն մէկ քանի օր յետոյ, որպէս պիտի ընէր իր պաշտօնին դիտակ Առաջնորդ մը, ինքն ալ անմիջապէս վարչութեան դլուխն անցած՝ գործի ձեռնարկեց: Նախ եւ առաջ պաշտօնէ հեռացող մէկ երկու հոգաբարձուները կրկին իրենց պաշտօնին վրայ հաստատեց. այս պարագան՝ որ իր պաշտօնավարութեան գլուխ գործոցը պիտի համարուի, միամիտներու աչքերը չլացուց եւ կրթասէր ըլլալու կարծիքը գոյացնել տուաւ իր մասին: Հետեւաբար՝ ամէն ոք սրտի բաբախումներով սկսեցաւ՝ անոր օգտակար գործունէութեան կը սպասէր: Սակայն դժբաղդաբար այդ յոյսերը ապարդիւն մնացին, քանզի բացի կրթականէն ձեռնամուխ եղաւ ուրիշ գործերու, որոնք մինչեւ այսօր անլուծելի մնացած են:

Այս խնդիրներէն վեր առնենք կրթականը՝ որուն կարեւորագոյն պէտքերու մասին ուրիշներու կողմէ գրուած ու շեշտուած էր: Առաջնորդ Հայրը փոխանակ այդ խնդրին մէջ նպաստաւոր դեր մը խաղալու՝ այնպիսի ընթացք մը ունեցաւ, որով չատերու համակրութիւնը բոլորովին ցրտացուց, ահա թէ ինչպէս:

Զգիտենք ո՛ր հովէն մղուած եւ ի՞նչ մեքենայութիւններէ թելադրուած՝ ամենէն առաջ իր ուշադրութիւնը դարձուց վարժուհիին վրայ եւ յաճախակի դիտողութիւններով ու կարգ մը բռնադրօսկի ճնշումներով այն ասիճան յուսահատեցուց զայն որ վերջապէս խեղճ տիկինը չտակաց եւ ստիպուեցաւ իր հրաժարականը տալ. այսօր գրէթէ մէկ ու կէս ամսէ ի վեր բացակայ կը գտնուի վարժարանէն: Այս տխուր նկարագրութիւնն ընելով՝ բնաւ նպատակ չունինք վարժուհին պաշտպանելու, այլ հարցնելու թէ անոր հեռացմամբ ի՞նչ բարեփոխութիւն մտաւ վարժարանին մէջ: Նորեկ յոյն տիկինը ի՞նչ արժանիքով պաշտօնի կանչուեցաւ. անիկա ոչ հայերէն դիտէ եւ ոչ ալ արաբերէն՝ որով կարենար դոնէ աւանդել իր լոկ ձեռագործի դասը: Վերջապէս որչափ ալ անուս մէկը ըլլար ան, ասով հանդերձ իր կառավարելու կարողութեամբ ու պարկեշտ բնաւորութիւնով մեծ առաւելութիւն ունի իր յայնորդին վրայ: Առաջնորդին այս կարգադրութիւնը, որ արաքիլ դրդումէ զերծ չէ, յիրաւի ցաւալի ու տխուր հետեւանքներու ալ առիթ կընայ տալ, որովհետեւ քանի մը կարեւոր անձեր չուզելով իրենց աղջիկները օտար տիկնոջ մը յանձնել՝ վարժարան չեն զրկեր զանոնք. շատ հաւանական է որ ուրիշներ ալ նոյն օրինակին հետեւելով աղջիկներն քաշեն, որով անկերպարանութեան տեղի տրուի:

Այսպէս, իրական վարժարանին այդ հարուածը տալէ յետոյ՝ մեր Առաջնորդը ուշադրութիւնը դարձուց արականին եւ դուխին ցած աստիճանները կը բարձրանար, անպատուելու համար այդ բարեկամը: Մեր քայլերը ո՞ւր կ'առաջնորդեն մեզ, առանց մեր գիտութեան: Այն սրահը մտաւ, ուր Արման այնքա՛ն համբոյրներ տուած էր իր սիրուհիին, գողի մը պէս՝ երբ տունին տէրը դուրս ելլէր: Ինչո՞ւ համար իր զգայականութեան տկար տեղը այնքան անգթօրէն կ'արիւնէր հիմա: Ծառան իր անունը տուած էր՝ դուռը բանալով: Էլէն, որ պատուհանին մօտ նստած կ'աշխատէր, գլուխը վեր առաւ՝ ծունդերուն վրայ դնելով իր գործը: Արման դիտեց որ Էլէնի դէմքը աւելի նիհարցած էր այն օրէն ի վեր՝ երբ վերջին տեսակցութիւնը ունեցած էին իրարու հետ. մանկամարդ կնոջ դիմագիծերը կ'այլայլէին, իբր թէ անհանգստութիւն մը զգար այդ պահուն: Մէկ ակնարկով նշմարեց վշտին առաջ բերած աւերումը Էլէնի դէմքին վրայ. աչքերը փոսացած էին, բերանը ետ քաշուած, թուշը բարակցած էր, եւ մանրամասնութիւն մը՝ որ ամէնէն աւելի յուզեց Արմանը, նախորդ տարուան գորշ չրջազգեստը ծալքեր կ'առնէր Էլէնի ուսերուն վրայ, ինչ որ կը յայտնէր այդ խեղճ մարմնոյն խաթարումը: Էլէն խոսք մը չըրաւ, եւ Արման ալ վայրկեան մը չցացաւ բերանը: Մեքենաբար, աչքերով փնտռեց այն ցած թիկնաթոռը, զոր մանկամարդ կնոջ քով կը թաւալէր երբեմն, աւելի լաւ խօսակցելու համար անոր հետ: Այս թիկնաթոռը, ինչպէս նաեւ երկայն բազկաթոռը անհետացած էին, որոնք առաջ վառարանին անկիւնը դրուած էին կողմնակի: Այնքան մտերմական իրիկուններ անցուցած էին ինք եւ Էլէն, այս վերջինը երկայն բազկաթոռին վրայ

խել. մը ծիծաղելի դիտողութիւններով սպանանալիք կը կարդայ ուսուցիչներուն, Հողաբաձութեան եւ սաներուն։ Մինչեւ իսկ մէկ երկու շաբաթ առաջ՝ վարժարանին դուռը մէկ քանի ժամ փակելու յանդգնութիւնը կ'ունենայ։ Դպրոցը այսպէս մէկ քանի ժամ փակ մնալէ յետոյ՝ սաները կը ցրուին եւ մեծերը չնչասպառ սրճարանի անկիւնները կը վազեն՝ տխուր իրողութիւնը թաղական աղաներուն հաղորդելու եւ միջամտութիւն խնդրելու. վերջապէս մեր աղաները իրենց դէպլոցները (նարկիլէ) հանիւ կէս ըրած՝ կը շտապեն վարժարան, ուր երկար բարակ վիճաբանութենէ մը յետոյ՝ հաղիւ կը յաջողին Առաջնորդին սիրոյ շահելու՝ վարժարանի վերաբացման համար։ Այս պատճառաւ է որ նիւթական ու բարոյական սատարումները կը դադրին եւ ջլատումները իրարու կը յաջորդեն։

Կարծենք Դամասկոսի ամի մը ժողովրդեան վրայ ալ միւսներուն պարքները միւսներուն տխուր տպաւորութիւնը ձգած են. այդ բանը կու գայ հաստատել գրութիւն մը՝ որ նոյն քաղաքին պատուաւոր անձեր ուղղած են հոս՝ իրենց բարեկամներուն, ի միջի այլոց աւելցնելով. «ուրախ ենք Անուշեանի ներկայութենէն ազատած ըլլալնուս, սակայն իրրեւ հայ անհատ կը ցաւինք Պաղտատցիներու վրայ, որոնք անզգոյշ ընթրութիւն կատարեցին։» Այս գրութիւնը ժողովրդեան մէջ ո՛եւ է խլրտում եւ պատանդում առաջ չբերելու համար՝ յարմար չէ դատուած ժամանակին հրապարակ հանել։

Իր այս անհեթեթ արարքներու շարքին մէջ աւելորդ չէ յիշատակել ուրիշ մըն ալ, որ կուգայ ամրողջացնելու իր առանձնայատկութիւնները։ Իր անուան տօնախմբութեան յաջորդ օրը կիրակի երեկոյին՝ փափաքելով թաղական աղաներուն եւ ուրիշներուն հաղկերոյթ մը սալ պատրաստութիւններ կը տեսնէ։ Երեկոյին հրաւիրեալները հաւաքուելով Առաջնորդարանը կը սկսին օղի խմել։ Ուղեղը տաքցած բաղմութիւնը նիստը աւելի ախորժելի ընելու համար՝ կ'առաքարկէ որ վարժարանի երգեցիկ սաները բերուին երգելու համար. իսկոյն հրաւէր կը տրուի. սաները կը հաւաքուին եւ մինչեւ գիշերուան ժամը չորսը հոս կոկորդ կը պատռեն, հրաւիրեալներուն «քէֆը» տեղ բերելու համար։

Արդ, առանց երկայն թուումներ ընելու՝ կ'ամփոփենք մեր գրութիւնը հետեւեալ պատնջումներով. 1. Նկատելով որ մեր Առաջնորդ Հայրը հմտութիւն չունի՝ կրթական հարցին մէջ նպաստաւոր դեր մը խաղալու, կրթական գործին բնաւ չմիջամտելով՝ Առաջնորդարանի անկիւնը հանգիստ նստի։ 2. Նկատելով որ նորեկ վարժուին, օտարազգի, իր նախորդին վրայ բնաւ առաւելութիւն չունի, պէտք է, իրեն տեղ յարմարագոյն մը հայթայթել եւ կամ առժամանակեայ կերպով նախորդը պաշտօնի կոչել։ 3. Նկատելով որ ամէն կրթական գործի ղեկը հոգաբարձութեան ձեռքը կը գտնուի, կը պահանջուի որ հոս ալ, ըստ սովորութեան լոկ Հոգաբարձութիւնը իրաւունք ունենայ այդ գործը վարելու, ոչ Առաջնորդի եւ ոչ քահանայի միջամտութիւնն ընդունելով։

Հակառակ պարագային, երբ վերոյիշեալ պահանջումները անտեսելի մնան, մենք քաջը մէկդի դնելով հրապարակ պիտի նետուինք ամէն դեղձուները յայտնի համարձակ երեւան հանելու։

Պաղտաս ԹԱՒԹՈՒՒ

Արտաքին Լուրեր

ԻՍՊԱՆԻԱՅԻ ԴՈՐԸ

Ֆրեդերիք Իւմպերի եւ Էմիլ Տորինեաքի հարցաքննութիւնները.— Ռանք Վիաժէրը.— Քեռայրին ու անեւոորդին հակասութիւնները.— Քրաւնֆորտցիները.— Դաբքնութիւնը եւ Իւմպերները.— Տիկին Իւմպերի հարցաքննութիւնը։

Բարիզ, 8 յունուար.—Ֆրէտերիք Իւմպէր ու Էմիլ Տորինեաք, երէկ, հարցաքննուեցան՝ առաջինը՝ հարցաքննիչ դատաւոր Պ. Անտրէի եւ երկրորդն ալ Պ. Լէյտէի կողմէ։ Կէս օրէն երեք ժամ ետքը բանտէն հանուեցաւ Ֆրէտերիք Իւմպէր որ շատ հիւանդ կ'երեւար եւ այդ պատճառով ձեռնակալ չդրուեցաւ։ Ֆրէտերիք Իւմպէր տարուեցաւ Պ. Անտրէի մօտ, ուր կը դանուէին նաեւ իր փաստաբանները։ Ֆրէտերիք նախ յայտարարեց թէ իր ընտանիքին անդամներէն եւ ոչ մէկը պիտի ամբաստանէ։ Հարցաքննութեան առարկայ էր Ռանթ Վիաժէրի կազմութիւնը։ Ինչպէս կը յիշուի, Ռոմէն Տորինեաք իր հարցաքննութեան մէջ խոստովանած էր նոյն Ընկերութեան աւօրէն կերպով կազմուած ըլլալը։ Տասը միլիոն ֆր.ի դրամագլուխով հաստատուած էր եւ օրինաւոր հանգամանք ունենալու համար այդ գումարին գոնէ երկուքուկէս միլիոնը պէտք է վճարուած ըլլար։ Ռոմէն Տորինեաք ըսած էր թէ օրէնքին պահանջած այդ քառորդ մասը բնաւ վճարուած չէր՝ հիմնադիրներուն կողմէ։ Ֆրէտերիք Իւմպէր, իր երկուսուն հարցաքննութեան միջոցին, բոլորովին հակասեց Ռոմէն Տորինեաքի ըսածներուն, յայտարարելով որ Ընկերութիւնը շատ օրինաւոր կերպով հաստատուած էր, վասն զի դրամագլուխին ոչ միայն քառորդ մասը, այլ կէսը՝ հինգ միլիոն վճարուած էր։ Միւս կողմէ յանձնաժողովն ալ, օրէնքին տրամադրութեանը համաձայն, եօթը անդամէ բաղկացած էր։ Հարցաքննիչ դատաւորը դիտել տուաւ թէ հիմնադիրներուն մէջ կային Ֆրէտերիք Իւմպէրի աներոդիները, Բաբրէր եւ ասոր ազգականները։ Ատոնք հաղորդութիւն մը չունէին եւ ատոնց ստորագրութիւնը պարզապէս հաճոյատարութեան արդիւնք էր։ Ֆրէտերիք Իւմպէր բացատրեց թէ Էմիլի եւ Ռոմէնի դրամ փոխ տուած էին, որպէս զի կարենան Ընկերութեան վարիչները ըլլալ։ Ֆրէտերիք Իւմպէր ըսաւ նաեւ թէ Ռանթ Վիաժէրը, որուն սկզբնաւորութիւնը շատ լաւ էր, խիստ հարուստ ու բարեսիրտ կրնար ըլլալ։ Հարցաքննիչ դատաւորը հարցուց թէ դրամագլուխին հաչուոյն վճարուած հինգ միլիոն ֆր.ը ի՞նչ եղած է, Ֆրէտերիք Իւմպէր ըսաւ թէ այդ գումարով անշարժ կալուածներ գնուած են, մանաւանդ Օպէր փողոցին կալուածը։ Հարցաքննիչ դատաւորը ըսաւ թէ քանի որ Ընկերութեան կեդրոնը Օպէր փողոցին մէջ էր, հաչուակալութիւնը ինչո՞ւ համար Կրանտ-Արմէ պողոտան կը գտնուէր։ Ֆրէտերիք Իւմպէր պատասխանեց թէ վարչական Խորհուրդը այդպէս որոշած էր, որպէս զի գողութեան մը դէմ չերթայ։ Հարցաքննիչ դատաւորը ձեռք առաւ խարդախութեանց խնդիրը եւ ուզեց դիտել թէ՝ Քրաւֆորտները գոյութիւն ունի՞ն թէ ոչ։ Ֆրէտերիք Իւմպէր պատասխանեց որ թէ Քրաւֆորտները գոյութիւն ունին եւ թէ ժառանգութիւնը։ Այդ միջոցին Ֆրէտերիք Իւմպէր տենդի տագնապ մը ունենալով մարեցաւ։ Իսկոյն բժիշկ բերուելով հարկ եղած դարմանները եղան։ Ֆրէտերիք Իւմպէր բանտին հիւանդանոցը փոխադրուեցաւ։ Վիճակը մտահոգութիւն կը պատճառէ։

—Ժամ կէս Էմիլ Տորինեաք տարուեցաւ հարցաքննիչ դատաւոր Պ. Լէյտէի մօտ։ Պ. Լէյտէ կարգ մը բաներ հարցուց՝ գլխաւորաբար Տորինեաք ու Իւմպէր ընտանիքներուն յարաբերութեանց ծագումին վրայ։ Էմիլ զգուշաւոր լեզու մը գործածեց եւ ըսաւ թէ իր քրոջը տանը մէջ պատահածներուն վրայ բնաւ տեղեկութիւն չունէր։ Քրաւֆորտներու մասին ալ միւսներուն յայտարարութիւնը ըրաւ։ Ցարեց թէ քանի մը անգամ իմացած էր այդ անունը, բայց չէր ուզած դիտալ թէ խնդիրը ի՞նչ է, թէ երբեք չէր շահագրգռուեր իր քրոջը գործերուն, որոնք վերաբերութիւն չունէին իրեն հետ, եւ թէ ինք միայն օղիի իր առեւտուրովը կը զբաղէր։ Պ. Լէյտէ դիտել տուաւ որ կատարուած քննութեամբ հաստատուած է թէ Էմիլ Տորինեաք Քրաւֆորտ եղբայրներէն մէկին դերը խաղացած է։ Էմիլ բացարձակապէս մերժեց, ըսելով որ հաղիւ մէկ քանի անգամ անոնց անունը լսած է։ Մաքլերի համար Էմիլ Տորինեաք յայտարարեց թէ առաջին անգամ ըլլալով կ'իմանայ անոր անունը, այն ալ հարցաքննիչ դատաւորին բերանէն։ Իրիկուան ժամ 7ին Էմիլ Տորինեաք իր խուցը առաջնորդուեցաւ։

—Լրագիր մը ծանուցած էր թէ Բարիզի գրաքննութիւնը վար դրած է՝ Իւմպէրներու վրայ չմնուած նախատական կարգ մը երգեր. Նաեւ արդիւնք է Սքալա թատրոնին մէջ տրուած ներկայացում մը, ուր Օր. Էվ Իւմպէր անպաշտօն կերպով կը ներկայացուի ծիծաղաշարժ վիճակի մը մէջ։ Այդ թերթը ըսած էր նաեւ թէ Միլիոն տը Թէռեզ անուն հինգ արարուած թատերախաղ մըն ալ առժամարար արգիլուած է։ Բարիզի գրաքննութիւնը, սակայն, կը յայտարարէ թէ Իւմպէրներու վերաբերեալ նախատական երգ արգիլուած չէ։ Ճշմարտութիւնը սա է թէ տասերկուքի չափ երգեր, ամէնքն ալ այդ գործին վերաբերեալ, վերջին դէպքերուն առթիւ վար դրուած են՝ գեղարուեստից տնօրէնին ուղղակի քննութեանը ենթարկուելու համար։ Սքալայի թատրոնին ներկայացումն ալ գրաքննութեան պաշտօնեաներէն մէկին կողմէ տեսնուած ըլլալով, անպաշտօն գտեր է Էվ Իւմպէրի ներկայացման եղանակը, որ դէշ տպաւորութիւն մը կ'ընէր հանդիսականներուն վրայ, քանի որ Օր. Էվ գործին մասնակցութիւն մը չունէր։ Պաշտօնեան դիտողութիւն ըրեր է թատրոնին տնօրէնին, որ անմիջապէս ջնջեր է խաղին այդ մասը։ Միլիոն տը Թէռեզ թատերախաղը, որուն հեղինակներն են Պ. Պ. Կրիզոն ու Սէրժ Պոսէ, զրաքննութեան քով կը գտնուի ամիսէ մը ի վեր։ Իւմպէր–Տորինեաքներու ձերբակալման վրայ հեղինակները ծանուցեր են թէ պիտի փոխեն թատերախաղին անունները։

Բարիզ, 9 յուն.— Տիկին Թէրէզ Իւմպէր, սեւ չրջազգեստով եւ սեւ յարդէ գլխարկով, շատ նիհարցած, երէկ ներկայացաւ հարցաքննիչ դատաւոր Պ. Լէյտէի։ Տիկին Իւմպէր զուարթ դէմքով յառաջացաւ դէպ ի Պ. Լէյտէ եւ ձեռքը երկնցնելով ըսաւ.—«Բարեւ Պ. Լէյտէ, ի՞նչպէս էք»։ Հարցաքննիչ դատաւորը որ չփոթած էր եւ չէր կրնար կնճռաձգութեան օրէնքները հաշտեցնել դատաւորի մը պարտականութիւններուն հետ, պահ մը վարանելէ ետքը, պատասխանեց. «Դէշ չեմ»։ Տիկին Իւմպէր իր փաստաբանին ալ յարգական խօսքեր ուղղելէ ետքը, նստաւ եւ սկսաւ բացէն բանիերու վրայ անտարբեր կերպով խօսիլ, երբ Պ. Լէյտէ իսկոյն խնդիրը ձեռք առնելով հրաւիրեց Տիկին Իւմպէրը բացատրել Քրաւֆորտի ենթադրական ժառանգութեան ծագումը։ Տիկին Իւմպէր տնաճութեամբ մը ոտքի ելլելով ըսաւ.

«Կ'ուզէք տեղեկութիւն ունենալ այնպէս չէ՞, լաւ, ատիկա ձեր պարտականութիւնն է, բայց առանց իմ հաւանութեանս պիտի չկրնաք։ Հոս, ինչպէս ուրիշ տեղ մասին կարողութիւններս կատարեալ վիճակին մէջ են եւ կ'ուզեմ պացուցանել այդ պարագան։ Կ'ուզեմ հարցաքննութեան ձեռնարկելէ առաջ, որ արդիւնք մը պիտի չունենայ, նախնական յայտարարութիւն մը ընել ձեզի։ Ատոր պատճառը այն է թէ չեմ ուզեր որ ինծի ոչ-բարեացամութիւն մը վերագրէք, զոր ընաւ միտքէս չեմ անցներեր։ Անմեղ եմ. կը մերժեմ ինծի դէմ եղած ամբաստանութիւնները։ Բնաւ խարդախութեան ոգիը գործած չեմ։ Գալով խարեբայներուն, իրրեւ զոհ միայն ատոնց մատնակցած եմ։ Ցանցաւորը այն վաչխառուներն են որոնք անարգաբար դիս շահագործեցին, եւ ատոնք հիմա կը դանդատին։ Ամէն պարագայի մէջ, ես միայն վարեցի փոխառութեան այդ քոյոր գործերը կամ աւելի ճիշդը ըսելու համար մեր բոլոր գործերը։ Եթէ անխոհեմութիւններ ու թերութիւններ գործուած են, ինչ որ չեմ կարծեր, պատասխանատուն միայն ես եմ։ Խեղճ ամուսինս, իր հօրը պէս պարկեշտ, եղբայրներս ու քոյրերս բոլորովին անկեղծ են։ Անոնք ինծի հնազանդեցան, ինչպէս զինուորները կը հնազանդին իրենց պետերուն. բնաւ ձեռնէրեցութիւն չունեցան։ Զանոնք վար դնելը անգթութիւն է։ Պէտք է դանոնք ազատ արձակել։ Քրաւֆորտի ժառանգութեան գոյութեանը հաւատացին եւ ադէկ ըրին, քանի որ գոյութիւն ունի։»

Պ. Լէյտէ ըսաւ թէ առիթէն կ'օգտուի՝ հրաւիրելու որ ապացուցանէ այդ գոյութիւնը։ Տիկին Իւմպէր պատասխանեց թէ այդ մասին բնաւ բառ մը պիտի չըսէ, այլ եղեռնադատ ատեանին առջեւ պիտի խօսի եւ այդ օրը իր յաղթանակը պիտի ըլլայ։ Հարցաքննիչ դատաւորը փորձեց հարցաքննութեան ձեռնարկել ուրիշ ճամբով մը. տեղեկութիւններ ուզեց Տիկին Իւմպէրի երիտասարդութեանը, ընտանիքին եւ ամուսնանալու պարագաներուն վրայ, որպէս զի Քրաւֆորտի խարեբայութեան թուականը ճշդել տայ։ Պ. Լէյտէ կարգ մը թուականներ յիշեց, մանաւանդ Տիկին Իւմպէրի աղքատիկ ծագումը, իբրեւ դեռատի աղջիկ համեստ վիճակը՝ բաղդատմամբ Ֆրէտերիք Իւմպէրի, որ իրմնագէտի վկայական ունէր եւ դաւակն էր մշանջնական ծերակուտականի մը՝ որ դատական նախարար եղաւ։ Պ. Լէյտէ յիշեցուց Ֆրէտերիք Իւմպէրի ազգականներուն դժկամակութիւնը այդ ամուսնութեան մասին եւ հարցուց թէ ի՞նչպէս յաղթած էր անոնց ընդդիմութիւնը։ Տիկին Իւմպէր պատասխանեց թէ իր ամուսնութեան պատմութիւնը միայն իրեն կը վերաբերէր եւ թէ արդէն Պ. Լէյտէ պատմած էր, որով իր խօսքերուն պէտք չէր մնար։ Պ. Լէյտէ պնդեց եւ Տիկին Իւմպէր ըսաւ թէ Պոդելի մէջ զիրար տեսած ու երկար ատեն սիրած էին եւ թէ իրենց սէրը յաղթած էր ամէն արգելքներու։ Հարցաքննիչ դատաւորը ըսաւ որ սէրէ աւելի ուրիշ միջոցներու դիմած էր։ Կ'ըսուի թէ Ֆրէտերիք Իւմպէրի հօրը աչքին ցոլացուցեր էր երկու ժառանգութիւններ՝ մէկը Պէլլա անուն կնոջմէ մը եւ միւսը Քատէթ անուն կնոջմէ մը։ Տիկին Իւմպէր պատասխանեց թէ ատոնց երգերը ալ հաստատելու պատրաստ է։ Տիկին Իւմպէր, Պ. Լէյտէի հարցումին պատասխանելով, ըսաւ որ ատիկա եղած է իր հաստատեան ծագումը։ Պ. Լէյտէ դիտել տուաւ թէ կարելի է այդ երկու ժառանգութիւններէն ծագում առած է Քրաւֆորտի ժառանգութիւնը։ Տիկին Իւմպէր վախնալով որ չմիէն աւելի խօսած կ'ըլլայ յայտարարեց թէ ալ եւս բան մը պիտի չըսէ։ Պ. Լէյտէ դիտել տուաւ թէ ատոնք երկրորդական խնդիրներ են։ Տիկին Իւմպէր յայտարարեց. —«Ատոնց եթէ պատասխանեմ, միւսներուն ալ պէտք է պատասխանեմ, վասն զի հարցաքննութիւնը մեքենայի ատանաւոր անիւներու կը նմանի եւ չեմ ուզեր անոնց մէջ բռնուիլ։ Եղեռնադատ ատեանին առջեւ պիտի խօսիմ։ Պարապ տեղը ոչ ոք պիտի վատնգեմ, բայց գողերու դիմակները վար պիտի առնեմ եւ անմեղութիւնս պիտի հռչակեմ։ Երեք ժամ պէտք է Քրաւֆորտներու գոյութիւնը եւ ժառանգութեան իրականութիւնը ապացուցանելու համար։» Պ. Լէյտէ ըսաւ թէ, քանի որ Քրաւֆորտներու գոյութեանը վրայ կը պնդէ, ինչ եղած է հարիւր միլիոն ֆր.ը, վասն զի դրամարկղը պարապ գտնուեցաւ։ Տիկին Իւմպէր ըսաւ թէ դատավարութեան միջոցին պիտի խօսի։ Տիկին Իւմպէր նախ չուզեց ստորագրել հարցաքննութեան տեղեկագիրը, ըսելով որ բան մը ըսած չէր, բայց իր փաստաբանին խորհուրդովը ստորագրեց։

—Մարտիէն կը հեռագրեն թէ ընդհանուր դատախազին մէջ զեկոյցին վրայ, Մարտիի դատաւորը որոշեր է Բարիզ չղրկել ընտիրները այն թուղթերուն, որոնք կը վերաբերին ենթադրեալ Քրաւֆորտի փոխանորդագրին, Մարտիի մէկ նոտարին առջեւ պատրաստուած, բայց այդ թուղթերուն լուսանկարները պիտի յանձնուին քրէական իշխանութեանց։

ԼՈՒԻԶ ԻՇԽԱՆՈՒՀԻՆ

Առժամեայ բաժանում,—Ֆրանց Եոսէֆ կայսեր անպատշաճ միջամտութիւնը.—Սաքսոնիոյ թագաւորը ու իր զաւակները.—Վատիկանի մէջ.—Լեոբոլդ Քեռիցնաց արշիդուքսը։

Բարիզ, 8 յունուար.—Պ. Անտրէ Ժիրոն, երէկ, Լոզան ուղեւորեցաւ, մինչդեռ Լուիզ իշխանուհին ժընեվ պիտի մնայ։ Այս առժամեայ բաժանումը տեղի ունեցաւ անոնց փաստաբանին՝ Պ. Լաչընալի խորհուրդով։ Պ. Անտրէ Ժիրոն եւ իշխանուհին պիտի սպասեն ամուսնալուծման վճռին՝այսինքն քանիմը չարաթ։ Զուլիցերիոյ լրագիրներէ ոմանք արդէն դիտել տուած էին որ հաւանական կարգ մը պարագաներու մէջ երբ Սաքսոնիոյ իշխանին կացութիւնը փոխուի, Զուլիցերիոյ կառավարութիւնը պիտի չկրնայ թող տալ որ Լուիզ իշխանուհին եւ Պ. Ժիրոն կենակցին Զուլիցերիոյ մէջ։ Հետեւաբար հիմակուան առժամեայ բաժանումը պիտի անհետացնէ Զուլիցերիայէն դուրս ելլելու սահպարտութիւնը։ Ամուսնալուծումէն ետքը իշխանուհին ու Պ. Ժիրոն նորէն իրար պիտի գտնեն՝ Ցրանսայի հարաւային կողմը երթալու։

—Լուիզ իշխանուհին, իր փաստաբանին Պ. Լաչընալի եւ Տրէզդայէն զրկուած իրաւագէտ խորհրդական Պ. Բէմէրի հետ խորհրդակցելու միջոցին յայտարարեր է թէ պատրաստ է մեծամեծ զիջողութիւններ ընել, որպէս զի կրնայ տեսնել իր զաւակները։ Լուիզ իշխանուհին ըսեր է Պ. Բէմէրի թէ իր ուզածը ամբողջն բաժանում չէ, այլ ամուսնալուծում։

—Լրագիրները հետեւեալ տեղեկութիւնները կու տան Եոսէֆ արշիդուքսին պաշտօնին վրայ զոր կատարեց Ժընեվի մէջ իր քրոջը՝ Լուիզ իշխանուհիին մօտ։ Ֆրանց Եոսէֆ կայսրը ըսել տուեր է իշխանուհիին թէ խօսք կու տայ որ իրեն նկատմամբ խիստ միջոցներ ձեռք պիտի չառնուին, եթէ ուզէ վերադառնալ ու թողուլ Անտրէ Ժիրոնը։ Ֆրանց Եոսէֆ կայսրը յարեր է թէ Սաքսոնիոյ իշխանը եթէ մերժէ ընդունիլ զայն, Լուիզ իշխանուհին պիտի արտօնուի Աւստրիոյ քաղաքներէն մէկը բնակիլ, բայց ի Վիէննայէն։ Ֆրանց Եոսէֆ կայսրը վստահացուցեր է Լուիզ իշխանուհին թէ իր ուզած եղանակովը պիտի ապրի։ Իշխանուհին պատասխաներ է՝ շնորհակալութիւն յայտնելով եւ ըսելով որ Անտրէ Ժիրոնի ու Լէյոբոլտ արշիդուքսին կարծիքը չառած՝ վերջնական բան մը չի կրնար ըսել։ Եռանգի արշիդուքսը որ ատոնց երկուքն ալ տեսնել չուզեր, դուրս ելեր է։ Այդ խորհրդակցութեանց արդիւնքը սա եղեր է որ իշխանուհին չէ ընդուներ եղած առաջարկութիւնը։ Իշխանուհին իր եղբօրը հետ առանձին տեսակցած պահուն շատ յուզուեր ու արտասուեր է, որով Ժիրոնի աղդեցութեանը տեղի տուած չէ։

—Տրէզդայի մէջ իշխանուհիին ու Ժիրոնի յարաբերութիւնները երեւան հանուեր են՝ առաջնոյն անունը ուղղուած նամակի մը ստացուելէն՝ հետեւորդներուն կողմէ։

Տրէզդա.—Սաքսոնիոյ իշխանը, երէկ, ներկայ դանուեցաւ կաթոլիկ եկեղեցիին մէջ կատարուած արարողութեան մը։ Երբ քահանան ակնարկեց Լուիզ իշխանուհին եւ աղաչեց Աստուծոյ որ զայն ուղիղ ճամբան առաջնորդէ, իշխանը սկսաւ հեծկլտալ. անոր վիշտը մեծ տպաւորութիւն գործեց ներկաներուն վրայ։ Տղաքը, մանաւանդ անդրանիկը, շատ տխուր է։ Անոնց ըսուեր է թէ մայրերնին հիւանդ ըլլալով, դարմանուելու համար արտասահման գացած է երկար ատենի համար։ Այդ խօսքին վրայ տղաք իրենց մօրը անկողնին առջեւ ծնրադրելով աղօթեր են որ իրենց մայրը շուտով վերադառնայ առողջացած։ Տարեգլխուն՝ Ծնունդի ծառին լոյսերը վառուած ատեն հարցուեր է որոշ թէ այդ ծառը ուրախութիւն կը պատճառէ՞ իրենց։ Անդրանիկը պատասխաներ է.—«Առանց մայրիկի Ծնունդը աղուոր չէ»։

Հռոմ.—Պապը որ տակաւին յարմար չի դատեր միջամտելու, ուշադրութեամբ կը հետեւի Լուիզ իշխանուհիին եւ Լէյոբոլտ արշիդուքսին գործին։ Լէոն ԺԳ. կ'ուզէ կատարեալ տեղեկութիւն ստանալ Սաքսոնիոյ իշխանին բնութիւնը մասին. ուստի պիտի դիմէ Սթրազպուրգի եպիսկոպոս մսնէնեէօր Ֆրիցէնի որ տասը տարի իշխանին դաստիարակը եղած է։

Բարիզ.—Երէկ Սալցպուրգի մէջ ընտանեկան Խորհուրդ մը դումարուեցաւ որուն, Թոսքանայի ընտանիքին անդամներէն զատ, ներկայ գտնուեցան Լուիզ-Վիքթոր արշիդուքսը, ներկայացուցիչ Ֆրանց Եոսէֆի կայսեր։ Ընտանեկան այդ Խորհուրդը որոշեր է որ նախկին արշիդուքս Լէյոբոլտ–Ֆրէտինանտ պիտի ստանայ ժառանգութեան իր բաժինը եւ յետոյ անոր հետ բոլոր յարաբերութիւնները պիտի խզուին։

Բարիզ, 9 յունուար.—Պ. Անտրէ Ժիրոն Ժընէվէն մեկներ է Լէյոբոլտ արշիդուքսին հետ։ Լուիզ իշխանուհին վարուներ է հաւանելու Ժիրոնի մեկնումին, բայց վերջապէս տեղի տուեր է փաստաբան Պ. Լաչընալի խորհուրդներուն։ Վիէննայի լրագիրները հեռագիրներ կը հրատարակեն՝ ծանուցանող թէ Ժիրոն, մեկնելուն հետեւեալ օրը, նորէն Ժընէվ դարձեր եւ իշխանուհին այցելութիւն տուեր է։ յետոյ պտոյտ մը կատարեր են քաղաքին մէջ։ Փաստաբանը դիտողութիւն ըրեր է Ժիրոնին որ երեւան չելլէ, մինչեւ որ դատը աւարտի։

—Սալցպուրգէն կը հեռագրեն թէ իշխանուհին խնդրեր է որ Եոսէֆ արշիդուքսը նորէն իր մօտ գայ։ Կ'ըսուի թէ արշիդուքսը կը պատրաստուի Ժընէվ ուղեւորելու։

—Սաքսոնիոյ իշխանը ծանուցանել տուեր է Լուիզ իշխանուհիին թէ պատրաստ է մինչեւ տարեկան 50,000 մարք յատկացնել անոր։ Սաքսոնիոյ իշխանը որ թէեւ տակաւին երկու դաւազանի միջոցաւ կը քալէ, Սալցպուրգի պիտի երթայ այցելութիւն տալու Թոսքանայի ընտանիքին։

ՎԷՆԵՑՈՒԵԼԱ

Քորոի պաշարումը.— Գերմանացիներուն ընթացքը.— Դրամի պակասութիւնը.— Իտալիոյ պատասխանը.— Պ. Հոլիպենի արձակուրդը։

Քարաքաս, 7 յունուար.—Քորոի պաշարումը այս առաւօտ պաշտօնական կերպով սկսաւ իտալական Քարլօ–Ալպերթօ յածաւորային կողմէն։ Գերմանացուց ընթացքը օր օրէ աւելի առեղծուածային կը դառնայ, իրենց հակասական գործերը կարծեցնել կու տան թէ միտք ունին Վենեցուելայի տիրանալու։ Երբեմն հրաման կու տան բերդերուն թնդանօթները սեղմն հանելու, երբեմն ալ ընդհակառակը կ'ուզեն որ երդին ներքին մասերը փոխադրուած մեքենոյն թնդանօթները նորէն բերդերուն մէջ դրուին։ Ստանի պակասութիւնը գործառնութեանց արգելք կ'ելլայ։

Ուաշինկթըն, 7 յունուար.— Քասթրօ նախագահին իրաւարարութեան առ ջարկին մասին Իտալիոյ պատասխանը հասաւ։ Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ պատասխանատուն նման խմբագրուած է եւ Պ. Պոուլին յանձնուած։ Պ. Պոուլին Քասթրօ նախագահին պիտի հաղորդէ։

Պերլին.— Ուաշինկթընի դերմանական դեսպան Պ. տը Հոլէպէն որ ինքիւէնցիէ բռնուած էր, երկարատեւ արձակուրդ մը խնդրեց։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՖՐԻԿԷ

Պ. Զեմպրլեն եւ պոէր զօրավարներ.— Զարգուած խոսուտվեներ.— Գաղթային նախարարին զեղծարարութիւնը։

Լոնտոն, 7 յունուար.— Լոգիրները Բրէթորիայէ եկած երկար հեռագիրներ կը հրատարակեն։ Պ. Շալգ Պուրկէրի նախագահութեան ներքեւ այս քաղաքին մէջ պոէր պատգամաւորներու մեծ ժողով մը տեղի ունեցաւ, ներկայ էին նաեւ Պոթա եւ Տրլարի զօրավարները։ Այս ժողովին նպատակն էր պոէր պատգամաւորներուն ներկայացնել երեք զօրավարներուն Եւրոպայի մէջ ըրած ճամբորդութեան տեղեկագիրը եւ երկու ուղերձներ խմբագրել՝ որոնք պիտի ներկայացուին Պ. Զէմպրլէնի եւ Սըր Արթիր Լոուլիի։ Պ. Զէմպրլէնի ուղղուած ուղերձը մինչեւ հիմա աքսորի մէջ գտնուողներուն համար ընդհանուր ներում կը խնդրէ։

—Լուի Պոթա յայտարարեց թէ Լորտ Ռիչէրը, ի ներկայութեան Լորտ Միլնէրի, խոստացած էր թագադրութեան ժամանակ չնորհուելիք ընդհանուր ներում մը խնդրել կառավարութենէն։ Կը խնդրուի նաեւ որ պաշտօնաթերթը թիկ անգլիերէն եւ թէ հոլանտերէն լեզուներով հրատարակուի։ Ատենաբաններէն մէկ քանին դառն կերպով խօսեցան։ Պ. Շալգ Պուրկէր պարտաւորուեցաւ քանիցս միջամտել, խնդրելու համար որ իրենց խօսքերուն չափ գնեն։ Պ. Կրինլիս որ Լորտ Միլնէրի կենաց բաժակ առաջարկեց, ըսաւ որ այժմեան վարչութիւնն բոլորովին գոհ չէր։ Պ. Զէմպրլէն որ ջերմապէս ծափահարուեցաւ, յայտարարեց թէ չատ զարմացած էր որ իրմէն կը խնդրուէր վիճաբանիլ այնպիսի խնդիրներու վրայ, որոնց մասին կարծիքի այնքան մեծ անհամաձայնութիւն կար։ Իր ունկնդիրներէն խնդրեց համբերութիւն ունենալ։ Ցոյս յայտնեց Բրէթորիայի մէջ Թրանսվալի մայրաքաղաքը մնալուն վրայ։ Բացայայտ է որ Պ. Զէմպրլէն տեղւոյն վրայ Հարաւ–Ափրիկեան խնդիրը իր կարծածէն աւելի կնճռոտ գտաւ։ Արգարեւ յայտարարեց թէ ներկայացած դժուարութիւններէն զարհուրած էր։ Աղամական չրջանակներու մէջ կարծիք կայ թէ Պ. Զէմպրլէնի կողմէ Լորտ Միլնէրի ուղղուած գովեստները արդի բարձր գոմիսէրին գործելու չրջանակին փոփոխութիւնը կը ցուցնեն։ Լորտ Միլնէր անտարակոյս պաշտօնի բարձրացում պիտի ունենայ, բայց միւսներն ատեն պիտի հեռանայ Հարաւ. Ափրիկէէն։ Պ. Զէմպրլէնի գովեստները այսպէս ըլլալուն ապաշով նշաններն են։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Սլմացոյցը.— Հասոյթներու նուազումը եւ ծախքերու յաւելումը։

Պերլին, 7 յունվ.— Գերմանիոյ ելմտական կացութիւնը, ինչպէս որ կը ցուցնէ, ապրիլ 1է սկսեալ տարեշրջանին ելմտացոյցը լուրջ մտահոգութիւններ կը պատճառէ։ Տարեշրջանին հասոյթները անցեալ տարուընչէ 14,143,000 մարք նուազած են։ Գալով կայսրութեան ընդհանուր ծախսերուն յատկացուած հասոյթներուն, որոնց մէջ են թաղամարական, հեռագրական եւ երկաթուղիի արտադրած հասոյթները, նոյնպէս 11,500,000 մարքի նուազում մը կայ, թէպէտեւ տակաւին պաշտօնական կերպով թիւերը չեն հաղորդուած։ Իսկ ծախքերը, մասնաւորապէս բանակին եւ նաւատորմին ծախքերը, կը շարունակեն աւելնալ։ Ընդհանուր կերպով կարծիք կը յայտնուի որ կառավարութիւնը պիտի չուշացնէ արմատական բարենորոգում մը իր ելմտական դրութեան մէջ։

Պ. ՍԱԿԱՍԹՅԻ ՅՈՒՍԱՐԿԱՅՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Փառաւոր հանդիսութիւն.— Արքունական մեծ թաղումը.— Թագաւորին ցաւը.— Վիրաւորուած լուսանկարիչը.— Պապին ցաւակցութիւնը։

Մարսիլիա, 7 յունուար.— Պ. Սակասթի յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ գեղեցիկ օդով մը, ժողովրդական խուռն բազմութեան մը ներկայութեամբ։ Դագաղին կը հետեւէր թափօր մը եւ զօրքերը երկու կարգի վրայ շարուած էին։ Թուլուզայի արքեպիսկոպոսը հանդէսին կը նախագահէր եւ բոլոր նախարարները ներկայ էին։ Պ. Սակասթի դագաղին ծոպերը բռնած էին, գիտական Ակադեմիայի Մերակոյտին, Երեսփ. Ժողովին, բանակին, նաւատորմին եւ Ոսկեգեղմի ասպետներու կողմէ զրկուած ներկայացուցիչներ։ Երեսփ. Ժողովին եւ Մերակոյտին նախագահները, Թուլուզայի արքեպիսկոպոսը, հանգուցեալին ընտանիքին անդամները, թագաւորին եւ թագուհիին ներկայացուցիչները մեռելական թափորին գլուխն էին անցած։ Դագաղը առժամանակեայ կերպով Աթոռքի եկեղեցիին նիստը դրուեցաւ, որ այդ տեղը յիշատակարան մը կանգնուի։ Թաղումը մատաղրութիւն յայտնած չէր անձամբ ներկայ գտնուիլ թաղման հանդէսին, բայց յետոյ ետ կեցաւ այդ մտադրութենէն։

Մարսիլիա, 7 յունուար.—Թաղման առթիւ արձակուած թնդանօթներէն մէկը գիպուածով պայթելով, վայրկենական լուսանկար առնող լուսանկարիչ մը վիրաւորուեցաւ։

Հռոմ, 7 յունուար.—Պապը հեռագրով Պ. Սակասթայի ընտանի

— Ղալաթիոյ գինեպանները, յանախորդի նուազութեան հետեւանքով, սկսած են ճամբել իրենց սպասաւորները։ Երէկ գիշեր այդ պատճառով կռիւ մը պատահեցաւ Ղալաթիոյ գինետուներէն մէկին մէջ։ Վիրաւոր անուն սպասաւոր մը ճամբուելով իր առնելիքները ուզեր է. սակէ ծագեր է կռիւը։

ՎԱՐՉԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆՑ պայմանագրութեան թուղթերու տպագրութեան ու վաճառման մենաշնորհը տրուած է Հիճազի երկաթուղիին յանձնաժողովին։ Կայս. Իրատէ մը հրամայած է նաեւ որ ուրիշներուն թող չտրուի այդ տեսակ թուղթեր տպագրել ու վաճառել. նաեւ Հիճազի երկաթուղիին մասնաւոր կնիքը չկրող թուղթերը չընդունուին կառավարական պաշտօնարաններուն եւ դատարաններուն մէջ։ Պաշտօնական Զեկոյց մը կը ծանուցնէ թէ պայմանագրութեան այդ թուղթերը որոնք «Հիճազի Համիտիէ երկաթուղիին օգտին յատկացուած է» արձանագրութիւնը կրող դրոշմներ ունին, 1318 հոկտ. 28 թուականէն սկսեալ կը ծախուին։ Կ. Պոլսոյ մէջ Երկրագործական Պանքային կեդրոնական վարչութեան մէջ եւ վարձակալութեան պայմանագրութիւն վաճառող խանութներու մէջ, իւրաքանչիւրը քառասուն փարայի եւ հարիւր հանոց տրցակներն ալ 93 դրուշի, մէճիտիէն քսան դրուշի հաշուով։ Զեկոյցը կը յարէ թէ վարձակալութեան պայմանագրութիւններու համար միայն այդ թուղթերը պէտք է գործածել եւ վրան գտնուած դրոշմին ուշադրութիւն ընել։

—Պայմանագրութեան այդ նոր թուղթերը ա՛յլ անցընելով՝ տեսանք թէ հինէն չատ աւելի գեղեցիկ տպագրուած են ու ծանալով ալ մեծ են. նաեւ կը պարունակեն վարձու տուողին եւ վարձողին մէջեւ կատարուելիք գործողութեանց վերաբերեալ օրինական տրամադրութիւններ։ Այդ թուղթերը կառավարական բոլոր պաշտօնեաներու եւ դատարաններու առջեւ ընդունելի պիտի ըլլան, մինչդեռ հինները բնաւ նկատողութեան պիտի չառնուին։ Հետեւաբար գործի տէրերուն չանը կը պահանջէ որ միայն այդ նոր թուղթերէն գնեն։

ԳԱՍԹԷՄՈՒՆԻԷՆ կիրակի օրուան թուականով առնուած լուրերու նայելով, նահանգին մեծ մասին մէջ առատ ձիւն տեղացած ըլլալով թղթատարները չեն կրնար կանոնաւոր կերպով երթեւեկել։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.— Լտիրնէէն կը հեռագրեն թէ կիրակի օրը ժամ 3½ին Գրբնա Ալիի մէջ արեւելքէն արեւմուտք երկրաշարժի զօրաւոր ցնցում մը զգացուեր է՝ առանց վանգաւոր հետեւանք մը ունենալու։

—Սըվաղէն կը հեռագրեն թէ կիրակի գիշեր ժամ 3ին Էրպաայի մէջ արեւելքէն արեւմուտք երկրաշարժի ցնցում մը զգացուեր է՝ բայց վնասակար հետեւանք մը չէ ունեցեր։

—Իզմիրի մէջ անցեալ երեքշաբթիէն մինչեւ ուրբաթ քանի անգամներ երկրաշարժի ցնցումներ զգացուեր են, երբեմն ալ սաստիկեայ որոտումներով։ Ատոնք կ'երեւայ թէ արդիւնք են չատ հեռուն տեղի ունեցած զօրաւոր ցնցումի մը։

Պ. Կ. ՕՊՈՒԱՆՕ.— Բերկրութեամբ կ'իմանանք թէ Օսմ. Պանքային ընդհանուր տնօրէն Պ. Կ. Օպուանօ սկսած է ապաքինիլ։ Բժիշկներու խորհուրդով՝ Պ. Կ. Օպուանօ կատարելապէս բժշկուելէն ետքը պաշտօնին պիտի ձեռնարկէ։

—Պ. Կ. Օպուանոյի մայրը, այսօր, Կ. Պոլիս ժամանեց Արեւելեան ճեպընթացով։

ՏԱՐԵԳԼՈՒԽԻ առթիւ, այս գիշեր, երեկոյթ մը պիտի տրուի Ռուսիոյ դեսպանատան մէջ։ Վաղը դեսպանատան մատուռին մէջ կրօնական արարողութիւններ կատարուելէ ետքը, Պ. Զինովիէվ պիտի ընդունի ներկաներուն շնորհաւորութիւնները։

—Հելլենական դեսպանատան մէջ ալ վաղը, Տարեգլուխի առթիւ, շնորհաւորական ընդունելութիւններ պիտի կատարուին։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ.—Յորենի հրապարակը չաբթի օրուընէ ի վեր անփոփոխ է։ Առջի օրը եւ երէկ Անատոլէն 15,000 քիլէ ցորեն բերուեցան։ Գիները կայուն են։ Նիւ-Եորքի մէջ կ'արժէն 80.37, Լիվրբուլ՝ 60/75 եւ Մարսիլիա՝ 18։

—Բամպակի հրապարակին վրայ ծանրութիւն կայ։ Լիվրբուլէն առջի օրուան թուականով ուղղուած հեռագրի մը նայելով՝ բամպակի գինն է $4^{48}/_{64}$ կամ $4^{65}/_{100}$։

—Ամիսէ մը ի վեր Կ. Պոլիս բերուած ռուսական շաքարներուն քանակութիւնն է 237,855 բուտ։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ.— Եաֆայի մէջ հինգշաբթի եւ ուրբաթ օրերը քոլէրայէ դէպք ու մահ չէ պատահած։ Դամասկոսի մէջ, հինգշաբթի օրը, 12 դէպք ու 8 մահ։

—Աղեքսանդրիոյ մէջ ուրբաթ օրը քոլէրայէն դէպք ու մահ չէ պատահած։ Տեղեկագիրներու հրատարակութիւնը դադրեցաւ։

—Մէքքէէն ու Մէտինէէն առնուած հեռագիրները կը ծանուցանեն թէ այդ տեղերը հանրային առողջապահական կացութիւնը գոհացուցիչ է եւ թէ Անատոլցի ու Պուխարացի 220 ուխտաւորներ Մէտինէ ժամաներ են։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ գործակատար Պ. Կէշլով, առջի օրը, Ծնունդի առթիւ շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ Ցուցնց Ս. Պատրիարքին։

Պ. ՊԷՐԺԷ, Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին նախագահը, որ Բարիզ կը դտնուի, հինգշաբթի Կ. Պոլիս պիտի վերադառնայ։

Պ. Է. ԷՎԷԷՆԻՏԷՍ.—Ցուցնց Պատրիարքարանի Սինոդը, իր երէկուան նիստին մէջ, որոշեց պատրիարքական դիր մը ուղղելով Պ. Է. Էվեէնիտէսի՝ Պատրիարքարանի բարերարը հռչակել զայն՝ Պատրիարքարանի նորոգութեանց առթիւ ըրած նուէրներուն համար։

ԻԶՄԻՐԻՆ կը գրեն թէ Տարեգլուխէն ետքը ռուսական հինգ մարտանաւեր նոյն նաւահանգիստը պիտի այցելեն։

—Փետրուարի սկիզբներէն ալ ամերիկեան մարտանաւ մը Իզմիր պիտի ժամանէ։

ԱՆԱՏՈԼԻԻ երկաթուղիին 52րդ շաբաթուան հասոյթը, իւրաքանչիւր քիլոմէթրի հաշուով, եղած է Հայտար Փաշա-Իզնիկիւրիի գիծ (578 քիլոմէթր) 11,492 ֆր. անցեալ տարիէն 6,197 պակաս եւ միւս շաբաթներէն 1,228 աւելի։ Իզմիշէէր-Իսնէայի գիծ (445 քիլոմէթր) 5,243, անցեալ տարիէն 4,107 պակաս եւ միւս շաբաթներէն 1,430 աւելի։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՇՈՒՆԵՆԱՒԵՐԸ.— Սերվիք կ'իմանայ թէ անգլիական առեւտրական շոգենաւերուն կարգ մը դիւրուղիւններ ընծայուեր են «բրաթիք»ները «փղէ» ընելու գործողութեանց մասին։

ԻՏԱԼԻՈՅ դեսպանը, առջի օրը, Օրթագիւղ երթալով այցելութիւն տուաւ Պուլկարաց Ս. Եկեղեցին։

ՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.—Մալիւմաք կ'իմանայ թէ Սիրքէճիի Իսմայիլ Փաշա խանը հաստատուած վաճառական մը, 36,000 ոսկիի բացով մնանկ հռչակուած է ծովային առեւտրական դատարանին որոշմամբ։ Դատարանին անդամ Մարգար էֆ. ժիւժ դը միսէր եւ փաստաբան Դատրի պէյ, Երկանեան Տիրան էֆ. ու Պ. Քովիլ ալ առաջնորդեալ սէնտիք կարգուած են։

ՄԱՆՏԱ-ԲՈՍԹԵՐՈՒ գործառնութիւնները դիւրացնելու համար առաջնորդաբար Օսմ. Պանքային ամէն ամիս 7500 ոսկի պիտի առնուի։

ԷՏԻՐՆԷԻ մէջ ծաղկախտ երեւան եւլած է։ Մալիւմաք կ'իմանայ թէ պէտք եղածին չափ պատուաստի հիւթ չգտնուելով, դժուարութիւն կը քաշուի։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ առեանը մշանջենական տաժանակիր աշխատութեան դատապարտեց Բաւլի ու Թոտորի անուն անձերը որ անցեալ սեպտեմբերին Դատրդիւղի ճէվիզ փողոցին մէջ իրենց խանութը այրած էին՝ ապահովագրութեան դումարը ստանալու նպատակով։

ԲԵՐԱՑԻ ոստիկաններէն մէկը, երէկ, Նիքոլի անուն վաղեմի չարագործ մը Կալաթա-Սէրայ կը տանէր՝ բայց Նիքոլի փախաւ եւ տունէ մը ներս մտաւ, տանիքը ելաւ եւ տանիքէ տանիք ցատկելով բաւական տեղ գնաց, բայց վերջապէս ձերբակալուեցաւ։

ՀՐԴԵՀ.— Երէկ գիշեր ժամ 7½ին, Գասրգիւղի Հայոց եկեղեցիին դէմ գտնուած գինետունէ մը հրդեհ ծագելով այրեցաւ։ Մանրիկ անուն կնոջ մը սեպհականութիւնն էր եւ Պրուսացի կարապետի կողմէ վարձուած։ Խանութը իմբարսիալ Ընկերութեան ապահովագրուած էր 150 ոսկիի։ Թուրք լրագիրները կ'ըսեն թէ հրդեհը դիտմամբ ձգուած է։

ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆ

Վաղը կ'աւարտի մեր թերթօնը՝ Սիրանցին Ոճիրը, որ այնքան մեծ ախորժով կարդացուեցաւ, իր հոգեբանական գեղեցիկ ուսումնասիրութեանց համար։ Այս անգամ ալ, սովորական եւ արկածներով ու դէպքերով լեցուն թերթօն-վէպ մը չէ որ ընտրեցինք, այլ քրանսացի հանրածանօթ գրագէտի մը ու վիպագրի մը մէկ գործը, որ իր գեղաղնցապէս հրապուրիչ ոճին կը միացնէ դէպքերու շահեկանութիւն, նկարագրութեան գեղեցկութիւն եւ նուրբ հոգեբանութեան մը։ Այս նոր թերթօնն է ակադեմական Անթոլ Ֆրանսի

ԿԱՐՄԷՐ ԾՈՒԾԱՆԸ

անուն ծանօթ վէպը, որ բազմաթիւ տպագրութիւններու արժանացած է։ Այս գեղեցիկ ու գեղեցիկ վէպը պիտի սկսինք հինգշաբթի օր եւ դարձեալ առաջի էջին մէջ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երուսաղէմի Տ. Ցարութիւն Ս. Պատրիարքը, երէկ հեռագիր մը ուղղելով Երուսաղիմատուն՝ Տ. Դէորդ Երէցեան Սրբազանի, կ'աւետէ որ թէ Երուսաղէմի եւ թէ շրջանակներուն մէջ վերջերս քոլերայի դէպքերը, չնչին բարեբաղդաբար կառավարութեան հոգածութեան, անհետացած եւ Եաֆայի նաւահանգիստը հաստատուած. քարանթինան վերցած ըլլալով, բարեպաշտ ուխտաւորներու երթեւեկութեան որ եւ է արգելք կամ դժուարութիւն մնացած չէ։

—Թիֆլիզէն կը գրեն մեզ.—«Թիֆլիսում այս օրերս վախճանած Ա. Ղուկասեան հետեւեալ կտակն է թողել էջմիածնի վանքին.—60,000 բուբլի, որի տոկոսները պէտք է գործադրուին կրթական նպատակների համար։ Վանքի գաւթում չինած քանգարանին՝ 10,000 բուբլի, որի տոկոսները պէտք է բաժնուին իբրեւ գրական մրցանակաբաշխութիւն։ Նոյն թանգարանի պահպանութեան՝ 5000, Թաւրիզի Հայոց դպրոցներին՝ 10,000, Կաթողիկոսի տրամադրութեան՝ 5000, Ս. Յակոբի վանքին՝ 5000, Թիֆլիսի եկեղեցական դանձարանին՝ 10,000, Գիւտ քահանայ Աղանեանին՝ 6000։»

—Ռոտոսթոյէն կը գրեն մեզ դեկտ. 29 թուով.—«Ս. Թագաւոր թաղի մէջ 5-6 ամիսներէ ի վեր Աղքատաց իմամակալութիւն գոյութիւն չունէր՝ ի մեծ դժբաղդութիւն թաղեցի կարօտ դասակարգին։ Ուրախութեամբ կը ծանուցանենք որ անցեալ կիրակի, դեկտ. 22ին, նոր իմամակալութիւն մը կազմուեր է՝ մեծ մասով՝ նախկին մարմնոյն անդամներէն բաղկացած. գիւանի ընտրութիւնն ալ անմիջապէս կատարուեր է սապէս. Գեորգ էֆ. Սագըլեան՝ առենապետ, Գրիգոր էֆ. Եըլտըզեան՝ առենադպիր, Յարութիւն էֆ. Գալաֆեան՝ դանձապետ։»

—Միտիլիէն Հայ մը նամակ գրելով Ս. Պատրիարքին, կը խնդրէ որ դարման մը տարուի իրենց լքեալ հոգեւոր վիճակին եւ քահանայ մը ղրկուի, որպէս զի հաղորդէ կղզիին մէջ գտնուած 70 Հայերը։ Միտիլիի Հայերը հինգ տարիէ ի վեր հայ կրօնաւորի երես չեն տեսեր։

—Սմբատեան էֆ. յօժարութիւն յայտնած ըլլալով Նորոգել Դասմիչայի Ս. Յակոբ եկեղեցին, Նորոգութիւնները ըսկըսած են երկու շաբաթէ ի վեր։

—Սթենիլի Ս. Կարապետ եկեղեցիին քահանայ նշանակուած է Մէրքէկէօզի Տ. Տրդատ քահանան, որ սակէ առաջ Դանտիլիի եկեղեցիին մէջ կը պաշտօնավարէր։

—Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը երեք հատ փառակազմ ոսկեզօծ օրացոյց նուէր ղրկեր է Ս. Պատրիարքին, որ նամակով մը իր շնորհակալութիւնը կը յայտնէ, աւելցնելով թէ չատ դժուար պիտի ըլլայ արդի Հոգաբարձութեան չափ անձնուէր ու պարտաճանաչ հոգաբարձուներ գտնել։

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ՝ Ստեփան էֆ. Աստարճեան իր եւ իր հանգուցեալ եղբօր Պողոս էֆ. Աստարճեանի անուան տարեդարձին առթիւ բարեհաճած է նուիրել Հիւանդանոցիս ինը ծրար 288½ եարտա թաւիշ կերպաս։—

— Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ Տիկին Էլիզ Կ. Յօրանանճեան ըստ իր տարեկան սովորութեան, այս անգամ եւս հինգ օսմ. ոսկի նուիրեց Հիւանդանոցիս, իր հանգուցեալ հօր Պողոս էֆ. Աստարճեանի մահուան տարեդարձին առթիւ։

—Սանակ էֆ. Խանճեանի ձեռամբ ի նպաստ Հիւանդանոցիս կատարուած տարեւան հացագնի հանդանակութեան երրորդ եւ վերջին ցուցակը տարբոյս։ Ա. եւ Բ. ցուցակաց գումարը՝ 1253½, Տիկին Արուսեակ Ա. Էգնեան 120, Մարտիկ էֆ. Թէլլեան 20, Առաքել էֆ. Յորենկեան 10, Մկրտիչ էֆ. Յովհաննէսեան 10, Գաբրիէլ էֆ. Տատրեան 5, Կարապետ էֆ. Տէմիրճեան 5, Յակոբ էֆ. Նորատեան 5, Յարութիւն էֆ. Թէրզեան 5, Յարութիւն էֆ. Գըրքքէսէլեան 5։ Համագումար 1438½ դրուշ։

—Հանգուցեալ Տիկին Սաթենիկ Դ. Ճէվահիրճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 7կ օսմ. ոսկի նուիրած է Հիւանդանոցի Մկրտիչ էֆ. Ս. Մանուկեան, (զգաբարձութիւն)

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Արեւելքի մէջ հրատարակուած այն յօդուածները, որոնք ասկէ կը ղրկուին եւ անծանօթ կը մնան՝ սքօղուելով կեղծ անուններու նեքեւ, կը տեսնեմ թէ ինծի վերագրուելու անհիմն կարծիքներ կը կազմուին երթ, իբրեւ թէ ատոնց հեղինակը ես եղած ըլլամ։

Արդ, հերկայիս կը յայտնեմ թէ Արեւելքի մէջ ո՛չ մէկ ժամանակ բուն իմ ստորագրութիւնէս տարբեր գրութիւն ունեցած է։

ՊՕՂՈՍ Գ. ՍԻՄՈՆԵԱՆ

Զմիւռնիա, 25 դեկտ.

ԳՆ. ՄԱՆՆԻԿ ՏԱՎՈՒՏԵԱՆ

Շաբաթ օր, Բերայի Ս. Երրորդութեան եկեղեցիին մէջ տեղի ունեցաւ այրի Տիկին Մաննիկ Ս. Տավուտեանի յուղարկաւորութիւնը։ Մեռելական հանդէսին կը նախագահէր Տ. Հմայեակ Սրբազան, շրջապատուած չորս-հինգ Արմաչական վարդապետներէ եւ քահանայից դասէն։

Հոծ ու ընտրեալ յուղարկաւորներու բազմութեան առջեւ Տ. Բարգէն վրդ. խօսեցաւ զգածուած ու յուզիչ դամբանական մը, նկարագրելով՝ հանգուցեալին, բարեգործութեան եւ աղքատասիրութեան նուիրուած այս անզուգական Տիկնոջ կեանքը, եւ հետեւելի օրինակ ցոյց տալով զայն ամէն հայ կիներուն, գեղեցիկ ու մեկամաղձիկ կրօնաշունչ վերջաբանով մը հանգիստ ու երկնային խաղաղութիւն մաղթեց անոր պատուական հոգւոյն։

Տիկին Մաննիկ Տավուտեան, արդարեւ, իր բոլոր կեանքին մէջ, արթուն ու պարտաճանաչ, բարի եւ արի տիպար Հայ կինն եղաւ։ Իր տանն աչալուրջ եւ հիւրասէր տիկինը, ամուսնոյն անձնուէր եւ աջակից ընկերուհին, իր ընտանեաց ու ծանօթներուն անկեղծ ու սրտագեղ սիրողն ու խորհրդականը եւ հանրային կրօնական հաստատութեանց յանձնաժողովներու անխոնջ ու բոլորանուէր աշխատակցողն ըլլալէ վերջը, երբ 14 տարի առաջ իր ամուսնոյն մահուամբ մնաց այրի անզաւակ, իր կեանքին բոլոր բովանդակ վայելքը, հաճոյքն ու սիրելիանքը՝ բարեգործութեան, առաքինութեան եւ աղքատասիրութեան մէջ որոնեց։ Ս. Փրկչի Հիւանդանոց, Գալֆ-Որբանոց, Աղքատախնամներ ու գաւառական կրթական կարօտ հաստատութիւնները՝ առատկայ դրամներ իր մշտաեւեռ, դթալից ու կարեկցող ակնարկներուն։ Ջոջուհի մը, մեծահարուստ ունայնամիտ Տիկին մը չեղաւ։ Երբեք. հապա արի ու դերազանցապէս բարի այրին որ իր զրկանքին երբեմն ի գին զինկալներուն օգնութեան հասնելու ideal առաքինութիւնն ունի...։ Եւ անհնար էր վերջին տարիներու մէջ տեսնել զինքն ու չզմայլիլ ու չարասուել յուզմունքէ։ Տժանելի պիտի մը 5-6 տարիէ ի վեր ենթակայ եղած, կէս մարմնով անդամալոյծ, իր ոսկորներն ու ջիղերը պրկող, գալարող անլուր ցաւերու չարչարանքին մէջ, օրուան թերթերու ուշադիր ու հաւատարիմ ընթերցուհին, գրական ու մարդասիրական հարցերու ու խնդիրներու հետեւող ու սիրող մին էր, եւ իր տառապանաց անկողնին մօտ իրեն այցելող սակաւաթիւ բարեկամներուն՝ բարեգործական ու ընկերական ազնիւ նիւթերու վրայ կը խօսէր միայն, փոխանակ կնոջական եսամոլիկ ու լալագին ողբ ու կականներով իր անձին ու ցաւերուն վրայ՝ արգահատանքի ու սիրոփանքի բառ ու բացատրութիւններ իմանալու համար անոնցմէ...

Ինքն այսքան տառապած ու այլոց տառապանքին այնքան գութ եւ օգուտ ունեցած չքնաղ հոգին այս կնոջ, որ իր մահուան մօտ 200 օսմ. ոսկի ալ Արմաչու Դպրեվանքին է կտակած, պէտք է հաւատալ իրաւ, որ երկնային լոյսերուն մէջ պիտի դտնէ յաւիտենական երանութիւնը։

Ցարգանք իր խնկելի անմոռաց յիշատակին։ Ա. Փ.

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍՓԱՆԹԻՆՈՒԼ)

ՎԻԵՆՆԱ, 12 յունուար.— Զեյք եւ Օսթերրայխէ Թոյֆսայթրունկ լրագիրները կ'ըսեն թէ ծանր անհամաձայնութիւն մը կայ Լոնտէյի կոմսին եւ կոմսուհիին (նախկին Սթէֆանի արշիդքսուհին) միջեւ։ Կոմսը որ իր կնոջ հետ ժամանակէ մը ի վեր Ֆրանսայի հարաւային կողմը կը գտնուէր, իրենց բնակած տեղէն մեկներ է՝ առանց բան մը ըսելու՝ իր ուղեւորութեան նպատակին վրայ։

ՆԻՑ.—Այսօր տեղի ունեցած հացկերոյթի մը առեն Ալեքսանդր թագաւորը ճառ մը արտասանեց եւ ըսաւ թէ 80,000 ֆր. կը նուիրէ՝ Միլան թագաւորին յիշատակին հիւանդանոց մը կառուցելու համար։

—Ռուսիոյ կայսրը, հեռագիր մը ուղղելով Ալեքսանդր թագաւորին, յայտարարեց թէ անկեղծ մաղթանքներ կ'ընէ Սերպիոյ բանակին բարգաւաճմանը եւ սուս ժողովուրդին ազգական՝ սերպ ժողովուրդին յառաջդիմութեանը համար։ Ալեքսանդր թագաւորը պատասխանելով, շնորհակալութիւն յայտնեց եւ ըսաւ թէ Ֆրմ մաղթանքներ կ'ընէ կայսեր երջանիկ ընտանեաց եւ սուս բանակին ու ժողովրդեան փառքին ու մեծութեանը համար։

ՀՌՈՄ.—Պ. Բրինէթիի եւ Պէլլըկարա զնդապետին միջեւ ծագած միջադէպը փակուեցաւ, վասն զի առաջնոյն վկաները յայտարարեցին թէ զէնքով հաւուցում տալու պատճառ մը չկայ, քանի որ Պէլլըկարա կոմսը իր պետը դրգռած էր։

ԼՈՆՏՈՆ.—Նախարարապետ Պ. Պալֆուր հիւանդ է ցրտառութեան հետեւանքով։

ԻՍՄԱԻԼԻԱ. — Ցունուար. 1էն 10 Սիւէզի ջրանցքէն 103 նաւեր անցան եւ 2,760,000 ֆր.ի հասոյթ գոյացաւ։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ԲԱՐԻԶ, 12 յուն.— Կ. Պոլսոյ ֆրանսական դեսպան Պ. Քոնսթան ճամբայ ելաւ Արեւելեան ճեպընթացով եւ հինգշաբթի Կ. Պոլիս պիտի ժամանէ։

ՄԱՏՐԻՏ. — Նախարարները որոշեցին հանդանակութիւն մը կատարել՝ Պ. Սակասթայի համար յիշատակարան մը կանգնելու նպատակով։

—Սպանիոյ թագաւորը որոշեց մօտօրս Լիզսոնա երթալ, այցելութիւն տալու Բրթուկալի թագաւորին։

ՊԼԷԿՐԱՏ.— Պ. Նոյքովիչ ծանոյց թէ ներկայ հինգշաբթի օրէնքը մասամբ պիտի վերաքննուի օրինաւորապէս։

ԲՐԱԿԱ.—Զեհերը որոշեցին Խարդաբանին վիճաբանութիւնները խանգարել, եթէ չեհերէնը իրրեւ վարչական լեզու չընդունուի։

ՐԻՇԹԱ. — Աւստրիա եւ Հունգարիա կատարելապէս համաձայնած են՝ պետական պայմանագրութեան բոլոր կէտերուն վրայ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Բարաքասի Մ. Նահանգաց դեսպան Պ. Պոուին Ուայթինթրն ուղեւորեցաւ՝ Վէնեցուէլայէն լիազօր իշխանութիւն ստացած։

ԲԱՐԻԶ.—Կէս գիշերին հրդեհ ծագեցաւ դատական պաշտօնարանէն, բայց չուտով մարեցաւ։

ԱՆԳԻՐԸ

ՊԱՀԱՆ Վ. ՏԷՐ-ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Ու եղաւ որ հարցուի ձեզ թէ ձեր պապերն ու մայրերը ի՞նչ կ'ընէին Կաղանդի եւ Աստուածայայտնութեան տօներուն.— Ըսէք, գրուած է Անգիր դպրութեան Բ. հատորի Ա. Բ. տարերուն մէջ, որոնք հրատարակուեցան։

Դին տ/ղողչին 25 դրուշ։ Դիմել Արեւելքին։

ՍԱԿԱՐԱՆ

—o—

Այսօր, վերադող 1902 տարիին մէջ օսմ. թուղթերը 20 տարիէ ի վեր նմանը չտեսնուած բարձրութեան մը հասան, մանաւանդ օսմ. քոնսոլիտէի կարգերը, եւ հակառակ այսչափ բարձրանալուն՝ դարձեալ չատ հասատ կը բռնուին, մինչդեռ կը յուսային ոմանք թէ գուցէ յետաշրջում մը ընէ։ Զեղաւ այդ։ Սակայն վերջին 7–8 օրուան մէջ ալ, այն տեսակ ելեւէջները՝ այնպիսի անակընկալ անկումներ կամ բարձրացումներ ըրին գիները, որ գնողն ալ վնասեց, ծախողն ալ։ Միայն անոնց համար չահաւոր եղաւ, որոնք կարող էին դիմանալու եւ գնեցին ու սթիլանցներով կապեցին իրենց գործառնութիւնները։ Թէեւ սթիլանցներն ալ չատ սուղ ըլլային, եւ են այսօր իսկ։ Օրականը կ'արժէ 2 եւ ութ օրուանը 4 ոսկի՝ հազարնոցի համար։

—Մինչ այս տողերը կը չարուին՝ օսմ. քոնսոլիտէն կ'արժէ 32 դրշ. 7 փարա եւ երկաթուղին՝ 119 ֆր.։

—Վաղը, Տարեգլխոյ առթիւ, Ղալաթիոյ Սակարանը գոց պիտի մնայ։

—Հինգշաբթի օրուընէ սկսեալ Սակարանը ժամ 5ին պիտի բացուի եւ իրիկունները դարձեալ 11.45ին պիտի գոցուի։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 30 Դեկտեմբեր

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	32	03
Ամէնէն բարձր գին	»	32	04 ½
Ամէնէն վար գին	»	31	39
Ռումէլիի երկաթուղի գոց.	ֆր.	118	75
Ամէնէն բարձր գին	»	119	—
Ամէնէն վար գին	»	118	50

ԲԱՑՈՒՄ 31 Դեկտեմբեր

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	32	04 ½
Ռումէլիի երկաթուղի	ֆր.	118	87
Շրբէթի Խայրիէ		29	20
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Ֆռէսի ժէնէրալ Օթմ.		0	10
Նոս. Օթմ. Շանժ է Վալէօռ		0	13
Դամ. Ապահ. Ընկ.		4	27
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		6	80
» ժուիսանս		2	20
» պարտաթուղթ		493	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		491	—
Թրանսվալ		145	—
Քրէտի Ֆոնսիէ էժիբսիէն		264	50
Լավրիոտ		77	—
Անատոլիի երկաթուղի բաժնեթուղթ		11	70
« պարտաթուղթ	«	522	50

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Դրշ.	111	15
» » » չէք	»	110	38
Բարիզ » »	ֆր.	22	67
» » » չէք	»	22	63 ¾
Պերլին անտոկոս չէք	մարք	18	57
Իսէննա չէք	ֆիոր.	21	06

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒՆ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Դրշ.	87	27
Անգլիական ոսկի	»	110	08
Ֆրանսական »	»	20	20
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	—
Մէճայիք	»	102	50
Բուպլի ղրշ.ադրամ	Օ. Ո.	8	60

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 12 Յունուար

Անգլիական Քոնսոլիտէ	92	25
Օսմանեան Ռանթ սեռի Բ.	57	—
» » » Դ. բաց.	29	25
» » » Դ. գոց.	29	25
Օսմանեան Պանքա	13	87
Ռուսական 1890	—	—
Հելլենական 5 %	42	—
» Մոնօբոլ	44	—
Գուլկարական 1888	95	25
Էթիբարէն իւնիֆիէ	108	—
Տօմինիա	103	—
Թրանսվալ	5	68
Այտին երկաթուղի	14	—
Փոխանակագիր	25	35

ԲԱՐԻԶ, 12 Յունուար

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		100	25
Օսմ. Քոնս. սեռի Դ. բաց.	Դրշ.	29	70
Օսմ. Քոնս. սեռի Դ. գոց.	»	29	65
» » » Բ.	»	58	85
» » » Դ.	»	22	40
Օսմ. Կայս. Պամբա	ֆր.	596	—
Օսմանիէ	»	—	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	122	75
Օսմ. մաքսատուն	»	485	—
Օսմ Ռէժի	»	362	—
Բրիօրիթէ Թիւրք 4 %	»	—	—
Քէտի Լիոնէ	»	1090	—
Իտալական Ռանթ	»	102	15
Սպանիական արտաքին	»	87	32
Թրանսվալ	»	144	50
Զէք Լոնտոնի վրայ	»	25	130
Դրամ զեղչ	»	—	—

ԳԼԻԼԻՆ, 12 Յունուար

Ռուպլը	ֆր.	—
Բուլգէրի երկաթուղի	»	124 70
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	103 20
Փսխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 275

ՊՐԻՍԷԼ, 12 Յունուար

Օսմ. Քոնս. սեռի Դ.		29 35
ուսէլի երկաթուղի		120 25

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԴ.—1896ի 5% Օսմ. մաքսային պարտաթուղթերու սէրիներուն կը ծանուցուի թէ՝ 1903 Յունվ. 1/14էն սկսեալ, պայմանաժամը այս թուականին լրացող թիւ 13 կարգնին վճարումները պիտի կատարուին, Ղալաթիա, Օսմ. Կայս. Պանքային մէջ, կէս օրէն առաջ ժամը 10էն (Ը. Ե.) կէս օրէն ետքը, մինչեւ ժամը 2½, ամէն օր, բացի կիրակիէն, եւ ուրբաթ օրերը առաւօտեան ժամը 10էն մինչեւ կէս օր։

Թուականաբեալ պարարօններուն ընկերացած այս կարգնիներուն փոխարէն պիտի տրուի ընկալագիր մը, որ վճարման համար պիտի ներկայացուի, իր տրուած թուականէն 10 օր ետքը Ղալաթիա, Օսմ. Կայս. Պանքային։

ՏՆՕՐԵՆՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլիս, 9 յունվ. 1902 1—5

ՆՈՐԴԴԵՈՒՏՇԷՐ ԼՈՅՏ

NORDDEUTSCHER LLOYD

Paquebot poste Impérial Allemand

Պրեմէն–Նիւ Եորք գիծ

ՔՐՕՆՊՐԻՆՑ ՎԻԼՀԷԼՄ 28 Յնվ.
ՊԷՕՎԼ 22 »

Պրեմէն–Բուլպայի գիծ

ՎԷՅՄԱՐ 15 Յնվ.
ՔԱՐԼՍՐՈՒՀԷ 29 »
ՌՕԼԱՆԴ 24 »

Պրեմէն–Համպուրկ–Ծայր. Արեւելքի գիծ

ԲՐԻՆՑ ՀԷՆՐԻԻ, 21 Յնվր.ին մեկնելով պիտի երթայ Քէօլմպօ, Բէնանկ, Սէնկապուր, Հոնկ-Քոնկ, Շանկայ, Նակազաքի, Հիսկօ եւ Եօքոհամա։

Պրեմէն–Աւստրալիոյ գիծ

ՉԻԹՐՆ, 28 Յնվր.ին մեկնելով պիտի երթայ Քէօլմպօ, Ֆրէմանդլ, Ատէլաիտ, Մէլպըրն եւ Սիտնէյ։

Պիտի ընդունի ապրանք եւ ուղեւոր վ

ԲԱՔ ՏԸ ՆԱՖԷ ՏԷԼԱՆԿՐԷՆԻԷ

PATE DE NAFÉ
DELANGRENIER

Շատ ախորժելի չաքարահատ մըն է ընդդէմ կուրծքի հիւանդութեանց։ Բարիզի ֆաքիւլթէին ու հիւանդանոցներուն 40է աւելի բժիշկներուն կողմէ հռչակուած է իբր չատ ազդեցիկ դեղ մը ընդդէմ ՀԱԶԻ, ՑՕՂԱՑԱԻԻ ու ՊՐՈՆՇԻԹԻ։

Տէլանկրէնիէ մարքան պահանջել։ Կը գտնուի ամէն դեղադրաններու մէջ։

6—30

ԱՆՈՒՇԱՀՈՍ ԶԿԱՆ ԻՒՂ

Հիւանդութենէ ապաքինողներու տակաւ կազմ ունեցողներու, որեան ապականութեան և մոլորի հիւանդութեան ենթարկուողներուն ու կուրծքի տկարութենէ առաջացողներու՝ ձկան իւղ կը յանձնարարեն. սակայն ձկան իւղին անախորժ հոտն ու զզուելի համը կը գանեցնեն զայն գործածողները. որոնք կ'ամաչեն չանգով կը խմեն և կամ կը սիրտուին բնաւ չի խմել։ Ֆրանսայի բժշկական Ակադեմիան տօքթէօռ ՐՈՒԻԹՈՒ, նոր ձկան իւղ մը պատրաստած է ԲՈՒԻԹՈՒԻ ԶԿԱՆ ԻՒՂ անուամբ որ հասարակ ձկան իւղերու զզուեցուցիչ համէն ու հոտէն զերծ է բոլորովին. խիստ անուշ համ ունի և անենախի, եղեւնիի ու մանիշակի հոտը կը զգցնէ. Ինչ որ բացառիկ դիւրութիւն մըն է գործածելու։ Ո՛չ խմուելու ատեն, ո՛չ ալ անկէ ետք բնաւ զզուանք չի զգար խմողը։ Բժիշկները ամենայնութեամբ կը յանձնարարեն ԲՈՒԻԹՈՒԻ ԱՆՈՒՇԱՀԱՄ ԶԿԱՆ ԻՒՂԸ որ մինչեւ այն ժամանակ ազդեցիկ և փորձուած դարմանն է դժուարաշնչութեան, կուրծքի խլուռտքերու, հարբուխի կոդքի տրքութեան և մինչեւ իսկ կրնայ առաջքն առնել թոքախտի։ Այնքան ճաշակ առա մէ։ մէկ դգալ առնել պէտք է։

Կը ծախուի Պահեստ գրաւ Քիչէնքն դեղատանը։ Սուլթան Համամ Մէզքիթ Լինոս և Գալաթիոնոսի դեղի մթերանոցները և ամէն մեծ դեղադրաններու մէջ։

796 24—52

ԶԿԱՐԴԱՑԱԾ ՄԻ�simՆԻՔ

Արիւնը, ոսկրները, թոքերը, ակռաները և մարդուս կազմուածքին ուրիշ մասերը որոշակի քանակութեամբ ՖՕՍՖՕՐ կը պարունակեն որ մարմնոյն առողջունակութիւնը պահպանելու կ'օգնէ։ Այս Ֆոսֆորը որ թանկագին է մարդկային կազմուածքին համար, շատ անգամ կը քիչնայ հիւանդութեանց պատճառով և այն ատեն որ կորսնցուցած է մարմնոյն Ֆոսֆորը, տեսական ակարութեանց կ'ենթարկուի։ Արիւնը կը տկարանայ, լի՛ զերը կը թուլնան, ծունկերը կը կարտին ամբողջ մարմնոյն և գլխաւորաբար ուղեղին մէջ յոգնութիւն կը զգայ, սիրտը կը արագի և դեռ այս կարգի շատ մը անհանգստութիւններէ կը տառապի։

Կորսուած Ֆոսֆորը կրկին արեան մէջ մտցնելու և զայն զօ տալու համար, բժիշկներ երբ հնարք մը կը խորհէին, այս տարի Բարիզի առաջնակարգ քիմեագէտներէն Գլիւօն՝ Օ Վօ Լէսիթին Գիլեօն անուամբ դեղ մը հնարեց որ կորսուած ոյժը կատարելապէս կը մտցնէ արեան մէջ, լիզերը, ոսկրներն ու մարդուս կազմուածքը կը զօրացնէ, և մարմնոյն դիւրաշարժութիւն կուտայ։ Անոնք որ իրենց ուղեղն ու մարմինը յոգնեցուցած են, անոնք որ զեղծումներու պատճառով անկարգութեան մատնուած են և վերջապէս անոնք որ ոյժի պէտք ունին, անհրաժեշտ է որ Օ Վօ Լէսիթին Գիլեօն Ovo-Lécithine Billon առնեն։ Օ վօ լէսիթին Գիլեօնը որ ամէնէն ազդու դեղն է չաքարախտին, ընդունուած է Ֆրանսայի բժշկական Ակադեմիին և կը ծախուի մեծ դեղագործներու ու դեղավաճառներու քով։

ԱԶԴՈՒ ՄԱՐԴՈՂԱԿԱՆ ՄԸ

Մաքրողականի մը եթէ պէտք ունիք և կը փափաքիք տանց նեղուելու խմել անմիջական ազդեցութեամբ, թողէք եռանսի նման զգուեցուցիչ ջուրերն ու դեղերը, որոց մեծագոյն մասը կեղծ են. ու փութացէք գնել։

VILLACABRAS

աշխարհահռչակ մաքրողականն, որ բնական ազդիւրներէն բաղդէօռեան դրութեամբ պատրաստուած յատակ ջուր մըն է և ատ դիւրաւ կը խմուի։ Ազդեցութիւն անմիջական։ ՎԻԼԼԱՔԱՊՐԱՆ ուրիշ ուեղական ջուրերու նման ոչ խիթ և ոչ անհանգստութիւն կը պատճառէ։ Առանց անօթի, ջուրի գաւաթ մը ՎԻԼԼԱՔԱՊՐԱՆ՝ ասոը վայրկեան ընդմիջումով երկու անգամէն կէս առ կէս խմել, բաւական է կատարել ապէս մաքրութիւն։ Գնդութիւն, գլխուցաւ և սառամքսի խանգարում ունեցողներ. մանաւանդ նստողական կեանք վարող անձինք, եթէ ամէն առաւ թէյի կամ գինիի գաւաթ մը Վիլլաքապրան խմեն, կ'ազատին գնդութենէն և անոր հետեւանք հիւանդութիւններէն։

Կը ծախուի ամէն դեղադրաններու և դեղավաճառաւաններու մէջ։ 504

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՈՆՍՈԼԻՏԷ ՊԱՐՏՔ
1881 Դեկտեմբեր 8|20ի կայս. Իրատէով թողեալ հասոյթք
ԻԱ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ—ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1902

ՏՈՒՐՔԵՐ	ԶՈՒՏ ՀԱՍՈՅԹՆԵՐ Գաւառային վարչութեան ծախքերը զեղչելէ եսքը							
	1902 Նոյեմբերի հասոյթներ		1901 Նոյեմ.ի Հասոյթներ		Գումար 1902 Նոյեմ. 30է		Գումար 1901 Նոյեմ.30է	
	Օսմ. ոսկի		Սամ. ոսկի		Սամ. ոսկի		Սամ. ոսկի	
Դրամական Վերադարձեալ Տուրք: Դրոշմանուշ	99,441	57	1[illegible]0,357	37	953,478	70	954,531	47
Դրամական հատուցումներ: Հասոյթք Բէժիէն	(1) 6[illegible],956	31	—	—	123,456	34	640,905	34
Հարկ Գուլկարիոյ փոխանակեալ Ծխախոտի տասանորդէն	(2) 29,578	95	7,500	—	155,231	23	80,[illegible]64	87
Ծխախոտ (մենաշնորհ) Բէժիի շահուց մասնակցում.	—	—	—	—	—	—	—	—
Ցաւելուած Կիպրոսի հատուցէն փոխանակեալ Ծխախոտի տասանորդին յաւելուածով, կամ Մաքատան վրայ փոխանակազրէ զոյանալիք 130,000 Օսմ. լիրայով	—	—	—	—	51,295	—	28,245	—
Արեւմտեան տրկնամարքէն Թէսպէքիի տուրք, Մաքատունէն փխնկզբ. Վերի.	—	—	5,000	—	342,059	22	—	—
Սերպիոյ Հարատարիչներուկարիոյ եւ Ցունաստանի բաժին ինկած պարտք	—	—	—	—	25,000		15,000	—
Համագումար	189,976	86	1[illegible]2,857	37	2150523	51	1[illegible]17046	68
ԳՈՒՄԱՐ ԼԻ Նախորդ ամսուան վերջը								
Նախորդ տարեշրջանի վերջը								
Ընդհ. համագումար								

	Օսմ. ոսկի		Օսմ. ոսկի	
1890 ապրիլ 18/30ի պայմանագրով նախատեսուած 4% պարտատուներու առ հաշիւ վճարուած գումարներ:	215,250	—	215,250	—
Քոնսոլիտէ պարտքին եւ Արեւելեան երկաթուղիներու պարտատուներուն տկին. հմր. եւ.ա.կ.Գոլիս վճարուած գումարներ:	481,872	—	491,279	—
Կեղր. Վարչ Սեան ծախք:	590,792	08	540,475	78
Օսմ. Կայս. Պանքան եւ Հանրային Պարտքի կեղր. սնտուկը պահուած գումարներ:	174,938	61	126,540	22
	737,670	82	943,501	63
	2,150,523	51	1,717,046	68

(1) Օսմ. Հանրային Պարտքի շահերուն բաժինը, փոխատուութեանց հատուցում, եգիպտոս արտածուած ծխախոտներու տուրք եւայլն։

(2) Ծխախոտի տասանորդին զանձման յաւելումներն ալ հաշուելով։

Ի Դիմաց Վարչական խորհուրդին
Նախագահ Խորհրդական Պատուիրակ
ՀԱՄԻ ԺԱՆՔՕ
Կ. Պոլիս, 26/8 Ցուլիսի 1903

ERNEST GLAVANY

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԷՌՆԷՍԹ ԿԼԱՎԱՆԻ

ԴԱԼԱԹԻԱ, ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻ ԿԱՐԳԸ. ՑԱԿՈՐԵԱՆ ԽԱՆ

Սոյն դրամատունը կը վճարէ ամէն տեսակ արժէքուղիներ՝ իրենց գիներ հանեմատութեամբ՝ ամսական 20 դրչ.էն մինչեւ 100 դրչ. որոշեալ գումարի վրայ։ Դրամատունը առաջ քաշած վիճակախաղութեանց թիւերը նոյելու և շահուած պարգեւները գանձելու համար՝ ամէն կերպ դիւրութիւն ցոյց կուտայ։

Գնողները երբ առաջին վճարումը ընեն. հոգնաւ մասնակցելու [illegible] ուրիշ ծանուցագիր մըն ալ կը տրուի. և գնողը նոյն տեսնէն իսկ ամէն վիճակահանութեանց մասնակցելու իրաւունք ունենալով, շահածը ամբողջապէս կ'առնէ։

Աւելորդ է յայտնել թէ ամէնէն աղքատն անգամ այս դիւրութեամբ կրնայ արժէքուղիներ ունի ըլլալ, և յայտնի է որ ամսական 20 դրչ.ի վճարումը մեծ զոհողութիւն մը չըլլալով և ամէն մարդու դիւրամատչելի ըլլալով, ամէն հաւանականութիւն ունի օր մը շահելու, և եթէ երբեք չշահի ալ. իր վճարումներուն շնորհիւ, յաւալիկային արժէքուղիի տէր ելլալ, որ իրեն համար շահեցողութիւն մըն է։

ՊԱԼՔԱՆ

ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ՍՈՖԻԱ

Դրամագլուխ, պահեստ եւ երաշխաւորութեան զումար Ֆր. 7,500,000

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

1899ի ապահովագրութեանց գումարն է 19,584,276 ֆր.։ Ամբողջ կեանքի վրայ և խառն ապահով գրութիւն, կրկին դրամագլխով, տղոց օժտի դրամագլուխ այլեւայլ կարգադրութիւններով, չափաւոր սակներով ու նպաստաւոր պայմաններով, ինչպէս մէկ տարուան ապահովագրութենէ յետոյ ապահովագիրը անվիճելի կը դառնայ, այսինքն Ընկերութիւնը ո՛չ է առարկութիւն չընէր ապահովագրեալին անձնասպանութեան, մենամարտի, ամէն կողմ ճամբորդելու պարտքային, եթէ առանց իմաց տրուելու ալ կատարուի. նմանապէս ո՛չ է սակի յաւելում չի պահանջեր։ Ապահովագիրները վեց ամիս յետոյ կրկին կը նորոգուին։

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Ներկայ ապահովագրութեանց գումարն է 460,267,203 ֆր.։

Գանձուած Ապահովագին 1,433,965 ֆրանք։

Ապահովագրութիւն փայտաչէն ու քրուկիր չէնքերու, կարասիներու և ապրանքներու՝ նպաստաւոր պայմաններով։

ՓՈԽԱԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն վճառելու. յոգնեալներու մարմնին աշխարհիս ո՛ր կողմն ալ ուզուին։

1896ի չահաբաժինն է հարիւրին 18 ուկէս. 1897ինը՝ հարիւրին 18. 1898ինը՝ հարիւրին 18 և 1899ինը՝ հարիւրին 16։

Ընկերութեան դրամատուններն են ԲՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ Կ. Պոլիս, ԱՆԿԼՕ-ԱՒՍԱՐԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, Լոնտոն, ՊՈՒԼԿՍԻՐԻՈՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ, Սոֆիա,

Գործակալ ընդհանուր Թոսքիոյ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ։

Գալաթիա, Մեթրէպանի փողոց, Ձէպեա խան թիւ 4։

Գաւառաց համար պատուաւոր երաշխաւորութեամբ գործակալներ կը փնտռուին։

ՔԻՒՆԱՐԴ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Որէ ամիսը երկու անգամ կը բաւանին Լիվերբուլի եւ Արեւելեան միջեւ.

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Իվերնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	Քանատոնիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէրլա	3229
Քամբանիա	12950	Բալլա	2945
Սուլթանիա	8845	Թիրիա	2936
Ումպրիա	8128	Միրիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2558
Սերվիա	7392	Ալէքսս	2381
Ուրանի	7269	Շերպուրկ	1614

Դիմել առ ՀՈԼԻ և ՍԻՍԷՐ Joly et Seagor Մէյմանէքլի խան, թիւ. 6, 7 8 Գալաթիա, Քարաքեսքիա փողոց։ 255

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլի, Գլասկոյի, Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող օդագնացք.

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Բամսէգ	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէրթիս	2400
Թէյպը	3000	Օսայրիս	2250
Թեսորուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Մէթինբս	2000
Օսմանլի	3000	Գասբրնի	1500
Դարիոնթիս	2500	Գիւլէտ	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՈՒ և ԸՆԿ. Ուիթոյ խան ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

194 31. Ճէյմս Սդրիդ Լիվերբուլ.

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵՂՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Բեղերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգեկառքի մէջ. ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու սառոյցէ խորտակուելէն դէմ, ինչպէս նաեւ կեանքի վրայ, ամէն կարգի պայմաններով։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,666,667 ֆ.
Երաշխաւորութեան գումար	129,000,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	249,400,000 »
1901 տարուան մէջ դանձուած ապահովագրին ու տոկոս	54,000,000 »

Ընդհանուր ներկայացուցիչ Գլխ. գործակալ Թուրքիոյ համար
Ա. ՀԻՒՐՊԻԴԷ ԹԷՕՖԻՐ ՐՈԲԻՆ

Ընդարձակ մանրամասնութեանց համար դիմել Գալաթիա, Քարաքեսքիա, Հոն մի քանի տեղ գործակալութեան գրասենեակներ։ 524

ԸՆԴՀ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ

ՀՈՒՆԳԱՐԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հիմնեալ 1857ին Արքայական հրովարտակով, կեդրոնատեղի Ընկ. Բէօքա

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Վճարեալ գումարներ	Երաշխաւորեալ գումարներ	Ապահովագրեալ գումարներ
332 միլիոն ֆրանք	114 միլիոն ֆրանք	461,[illegible]3,390 ֆրանք

Սոյն Ընկերութիւնը կեանքի վրայ կ'ապահովագրէ ամէնէն նպաստաւոր պայմաններով և անմրցելի գիներով։ Ապահովագրութիւն մահուան պարագային, շահաբաժին մասնակցութեամբ և երաշխաւորուած տոկոսի սակերով։ Ապահովագրութիւն օժիտներու և կենսաթոշակներու համար։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն համար դիմել Ընկերութեան գրասենեակը Պալիս Պաղնաթան խան։ Ընկերութեան մասին դիմել Օ. մ. կայս. Պանքայի

Ընդհանուր գործակալ ամբողջ Թուրքիոյ համար
ՈՐԴԻՆ ՆԻՍԻՄ ՊԱՐՆԱԹԱՆԻ

747 56—104

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՈՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԱՐ

Ընդմէջ Հրի. Կ. Պոլսոյ եւ Օթեսայի

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Ալպանս	1089	Գոմս	1497	Կօզ	1011	Մարս	724	Բօգարիս	186
Այէքթ	3607	Գոնկս	2906	Կրօտնս	1695	Մարէնկս	2273	Սարֆս	1113
Անտէլս	1541	Գոբսս	895	Հիրս	775	Մարգէլլս	3709	Ցիրիս	1735
Աբիսսզս	2377	Ցիտս	4311	Հիտալկս	1581	Միքստս	3557	Միվիս	1193
Պասանս	1822	Ցսմինս	937	Հինաու	3726	Միլս	1057	Մրէբս	1200
Պօրտինս	1264	Ցուրս	2383	Հօրադիս	3600	Մօնդէպէլլս	1735	Թասսս	1328
Պրանս	1076	Տրաբս	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլս	2419	Թ. Ուիլսն	1546
Պրինս	841	Տինամս	504	Իսկս	2354	Նէբս	1083	Թօքիս	3827
Պընֆիալս	4431	Էպրս	2464	Իտանս	5540	Սհիս	4100	Թօլէտս	1470
Գէյրս	1671	Էլսորատս	1520	Ձիւնս	1080	Սնթարիս	4036	Թօրքիտս	487
Գայիրսս	2637	Էրազս	1841	Քէլսս	1053	Օրլանտս	1535	Ուրպինս	2429
Գամէս	1544	Ցիտս	954	Քօլբինս	2307	Բալէրմս	1637	Վասրս	1914
Գազս	1[illegible]4	Ցիրլանտ	1828	Քօվնս	1700	Բօլս	510	Վօլս	1289
Գիրակս	272[illegible]	Ցլամինկս	849	Լէս	1053	Բիալթս	2229	Վօլթուրնս	2396
Միսէրս	1831	Ցրանսիսքս	4532	Լէբանդս	2272	Բինսլտս	1663	Եէտս	1850
Գլիս	2697	Ցաիլէս	3060	Լիվերս	1643	Բօլս	1613	Զէրս	1200
Գօլորատս	4235	Ցդանս	1243	Լորէնցս	3191	Բսմէս	1789		

Քօճկս յոգենալ Նաւապետ Սմիթ ընդհանուր վճառքով Հոյէն հոս հասած է

Լորենցս յոգենալ Նաւապետ Ոիկ ընդհանուր վճառքով Օսեսյէն հոս կը սպասուի յունուար 15։

Դիմել առ գործակատար Ֆ. ՀԻԼՔ ԷՆՐԻՔՍՕՆ

Թ. 23—24 [illegible] 3[illegible]

COMP RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Նաբաթուան Երթեւեկութիւններ

Գշ. 31/13 Օտեսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 1/14 Իզմիր, Պիրէ. Աղեքսանդրիա, ժամը 10ին միջօրէէն առաջ հաղորդակցելով Աղեքսանդրիայէն (Բորդ-Սայիտ, Սուֆա. Գէրուա, Թարապուլուս-Սամ։
Եշ. 2/15 Սեվաստոպոլ ժամը 10ին միջորէէն առաջ։
Ուր. 3/16 Օտեսա ժամը 10ին միջորէէն առաջ։
Շբ. 4/17 Տարտանել, Այնորոզ, Սալանիկ, Իզմիր, Քիոս, Թարապուլուս-Սամ, Գէրուա, Եաֆա, Բորդ-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին յետ միջորէի։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՄԱՐԱՅԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ Ն. ԲԱԳԻԼ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍԳԱՍՈՒՈՅ ՇՈԳԵՆԱՒԱՐԻՆԵՐ

Ցուլ. 13ին Միսկրէլի, Անս-ա Եպէրքէն։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Ցուլ. 13ին Միսկրէլի, ուղ. Մարսիլիա։

Տ-մեկ ուղղակի Բարիզի համար։

Առաջին կարգէ 245 Ֆրանք. Բ. կարգի 175 Ֆրանք Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թափ Հանի Գարաֆին քով։ 516 Թ. ՌԷՆՈՒ

ՖԻԼՏ. ԼԻՆԻԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլի եւ Արեւելեան միջեւ բանող օդագ.

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Վիքտորիան	10500	Ցլավիա	3500
Առմենիան	10500	Էմիրշիրն	3500
Թէսսալիան	10500	Արրմրն	3000
Լանքասթրիան	9000	Այմէրիան	3500
Ցիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլոմպիան	8000	Ամէնիան	2500
Ձորմնիան	8000	Անտալուզիան	2500
Գասսոնիան	8000	Ալգաշիրն	2500
Ֆրրմինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ցալէրնիան	3700	Մինձօ	900
Վավնիան	3700	Օրօրոզ	800
Ցլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ցապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունը հանելու համար իրենց հրամանը դրկել։ Ընդհանուր ծանուցումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՆՃԵԼ ԼԱՆԴՍԹՐԷՆ Ղալաթիա, Քարաքեսքիա փող։

600 Մաքսատան հին տեղը

Գրասենեակ. ՋԱՐԻՒ ԵՌԻՍԻՆՏՈՒՆ.

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1902 Նոյեմբեր 1 (Ն Տ.) ապաք օրէն սկսեալ

ԷՍԿԻ—ՇԷՀԻՐ ԳՕՆԵԱԿ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառ.թ. Թ. 224 Խառն. Առտու. Ժ.	Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴՐՕՂ Կառ.թ. Թ. 223 Խառն. Իրկ. Ժ.	Վ.
12	—	մկն. Էսկի-Շեհիր	ժմ.	3	—
12	42	» Կէօքսէ Քրսրք	»	2	20
1	39	» Սապոնճը Բունար	»	1	38
2	33	» Ալաեունա	»	12	42
3	15	» Զէքիւրլեր	»	11	53
4	10	» Ցէօյէր	»	11	5
4	39	» Իհսանիյէ	»	10	20
5	3	» Համամ	»	9	53
5	14	» Կաղլիկէօլ Համամ	»	9	44
6	1	» Աֆիոն Գարա Հիսար	»	9	13
6	41	» Գէյիւք Զօպանլար	»	8	20
7	36	» Զայ	»	7	33
8	21	» Իսկաքլու	»	6	40
8	45	» Նասսիան	»	6	15
9	16	» Աղ Շէհիր	»	5	53
9	48	» Աղպրի քէօյ	»	5	13
10	30	» Զավուշճը քէօյ	»	4	35
11	8	» Իլկին	»	4	3
11	55	» Գասրն-Ճանը	»	3	9
12	50	» Սէրայ-Ինի	»	2	27
1	22	» Մէյտան	»	1	47
2	22	» Բունար-Պաշը	»	12	42
3	—	ժմ. Գոնեա	ժկն.	12	—
իրկ.				առտ.	

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐԷՆ ԷՆԷՒԻՐԻՒՆ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառ.թ. Թ. 122 Խառն. Առտու. Ժ.	Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴՐՕՂ Կառ.թ. Թ. 121 Խառն. Իրկ. Ժ.	Վ.
1	—	մկն. Էսկի Շեհիր	ժմ.	11	—
1	44	» Աղ Գունար	»	10	18
2	24	» Այբիւ Քէօյ	»	9	46
3	4	» Գէյիք Ախուր	»	8	58
4	9	» Մարիքէօյ	»	8	1
4	58	» Գիչէր	»	7	4
5	35	» Մասիլէր	»	6	27
6	9	» Գէյիք Քէօփրիւ	»	6	—
7	3	» Բօյաքիի	»	5	16
8	21	» Մայի Քէօյ	»	3	49
9	15	» Սէնէտա Քէօյ	»	2	47
10	—	ժմ. Էնգիւրիւ	մկն.	2	—
իրկ.				առտ.	

ԱԼԱԵՈՒՆԷՆ ՔԷՕԹԱՀԵԱ

ԵՐԹ Կառ.խումբ Թ. 322 Խառն. Առտու. Ժ.	Վ.	Թ. 324 Խառն. Իրկ. Ժ.	Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառ.խումբ Թ. 321 Խառն. Առտու. Ժ.	Վ.	Թ. 323 Խառն. Իրկ. Ժ.	Վ.
2	35	12	45	մկն. Ալաեունա	ժմ.	2	—	12	5
2	55	1	5	» Քէօթահեա	մկ.	1	40	11	4[illegible]

ԻՀԱՄԻՏԻԼ—ԱՏԱ-ԲԱԶԱՐ

ԵՐԹ Կառ.խումբ Թ. 422 Խառն. Առտու. Ժ.	Վ.	Թ. 424 Խառն. Իրիկն. Ժ.	Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառ.խումբ Թ. 421 Խառն. Առտու. Ժ.	Վ.	Թ. 423 Խառն. Իրիկն. Ժ.	Վ.
6	30	8	—	մկն. Համիտիէ	ժմ.	6	—	7	30
6	48	8	18	ժմ. Ատա-Բազար	մկն.	5	42	7	12